

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona
 Egy hétre 2 korona

VIDÉKEN:
 Egy évre 25 korona
 Egy hétre 2 k. 40 f

HIRDETÉSEK:
 4-hetes poszt sor egyszer 20 DL
 utána következői 10 fillér

Nyitási ára 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasúti palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 222.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22 sz.
 TELEFON-SZÁM: 121

Arad, 1908.

FELKÉPES SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szerda, szeptember 23.

Ma számunk főbb közleményei:

- Vezérlekk: Korrupció-irtás.
- Kepunytás.
- Az angol írók aradi látogatásai.
- Az állam milliói.
- Vesztetetés egy jegyzőválasztáson.
- Román kritika a megyegyűlésen.
- Az aradmegyei expressz.
- A Westinghouse-gyár aradi részvényesei.
- Bogdanovics — patriárka.
- A folyosóról.
- Botrány a kisjenői állomáson.
- Tisza István gróf a klerikálizmus ellen.
- Gyilkol a kerékpár.
- Románlában megkínzott aradi leány.
- A színésznő száz koronája.
- Kossuth Ferenc az aradi Kossuth-szoborról.
- Amiről beszélnek.
- A függetlenségi párt küldöttsége az aradi vértanú-ünnepen.
- Tárca: Intimitások Lánczy Ilkáról

Korrupció-irtás.

Arad, szeptember 22.

Tiszta szerencse, hogy Macdonald ur és társai, az angol szerkesztők tenyészállatokat és bört jöttek ide tanulmányozni, nem pedig közérkölcöket. Ha az utóbbi cél hozta volna őket ide, valahogy be találtak volna jutni ma délelőtt Aradmegye közgyűlési termébe. Es a mi jó hirt a mezőhegyesi apamének és a hegyaljai borok előttük szereztek, egyszeriben szétoszlott volna, ha valaki a közgyűlésen folyó ügyeket előttük tolmácsolja. Simándon szabott áron vettek egy jegyzői állást, másutt meg községi pénztárosá választottak valakit, aki lopásért teljesített

Légy havi börtönrel szerzett erre a tiszt-ségre képesítést, — teringettét, a lovagias magyarok is értenek a panamához. S ha a tolmács kommentárul a vármegye mult-jából is elmondott volna egyet-mást, azokból a szép időkől, a mikor még pénzt biztak a vármegyékre, hát épen nem kellemes dolgok kerültek volna a piros földes utijegyzetek közé.

Még nagyobb szerencse, hogy ez idő szerint egy nálunk műveltebb és nyugatibb államban maga az igazságügyminiszter panamázott. A korrupciónak Aradmegyében kinyitott virágai fölött tehát meg lehet ütközni, de semmiesetre se lehet azt a civilizációnk rovására említeni. A bűn, legtöbb formában, nem az elmaradottságnak jele, hanem ép a hipermodernszellemmel jár. Ilyen értelemben tehát ép elég előre vittük.

Mégis, azok a dolgok, amelyek fölött a főispán a megbotránkozás nyomatékos kifejezését találta szükségesnek, inkább a multnak maradékai. Különösen áll ez a simándi jegyzőválasztást körüllegő bűz dolgában. Senki se akar általánosítani; egyes esetekért egy egész tiszteletreméltó karra árnyat borítani pedig egyenes hiba volna, — de azt alig tagadhatni, hogy a jegyzőválasztások legtöbbjét a multban nem a legtisztább nimbusz vette körül. Emlékszünk olyan időkre, amikor az egyes jegyzőségeknek árszabálya volt, amelyekért a legtöbb esetben meg is lehetett szerezni azokat. Hiba van a rendszerben is, amely erre módot és alkalmat kíván; de a bűnösök mindenesetre maguk az emberek.

Konstatáljuk, hogy ez a korrupciós gyakorlat lassan-lassan elenyészik, s elismerés illeti különösen Károlyi Gyula gróf főispánt, aki hivatalba lépése óta könyörtelen erélyességgel irtja a multnak ezt a gyakorlatát. De hogy a talaj végkép nem vált még alkalmatlanná, a simándi eset bizonyította.

A gyanus jegyzőség-vásár bűneit ugynevezett perrendszerű bizonyítékok nem erőitették, — és a megyegyűlés mégis helyesen járt el, a mikor ezt a választást megsemmisítette. A megyegyűlés az esküdtzék szuverén álláspontjára helyezkedett, amely bizonyítékok híján, a maga hangulata alapján, a közmorál érdekében ítélt, vagy kegyelmezhet. A jegyző a község első, legfőbb tisztviselője; az ő kezében egyesül az előjáróságnak minden joga és hatalma. Nem szabad tehát a község lakosai között a gyanut hagyni, hogy az ilyen hatáskört piszkos eszközökkel is meg lehet szerezni. A jegyző, állása mai szervezetében, az államhatalomnak is a képviselője; az ilyen férfiaknak tiszta homlokokkal kell járni a községben. És vissza kellett rugni ezt a mandátumot azért is, hogy kedvét vegyék az esetleg lappangó kísérleteknek, a melyek másutt is hasonló taktikával akarnának érvényesülni.

Ilyen nézőpontból a simándi eset nem egy falunak házi ügye, és ilyen körülmények között helyén való volt az a szokatlan, elítélő forma, a melylyel a főispán a jegyzőválasztás ügyét a vármegye törvényhatósága elé kísérte. Szinte örven-

Intimitások Lánczy Ilkáról.

★

Hat órával a halála után visszatért arcára az a naivány mosoly, ami az egyénisége volt. Egy bigyadt, egy kissé szomorú mosoly, amelynek mélysége felett, mint két könnyű sajka, mindig a gúny és a pajkosság síklottak le.

A művésze is olyan volt, mint ez a vibráló mosoly az arcán. Minden megnyilatkozás mintha két hegyek párjából vont fátlyallal lett volna borítva s a színek esen keresztül csillogtak. A hangja, ez a szép, csengő orgánus is mindig mintha távolabbról jött volna, de tiszta, zavartalan levegőn keresztül. Menedulatai, a gesztusai egy nagyon kicsit bátorisanok, vagy talán még helyesebben: tartózkodók, de nagyon öntudatosak és artizánusok. Testének éppugy, mint szellemének, harmónikus szépsége, ezek az antik művészi tulajdonságok, nagyon jó barátságban voltak valami visszatartott, de elcsabraduló szabálytalansággal és ellentmondással. Azt a ladykkel toll világot, amelyet a színpadon képviselt, annyira könnyen adta magából, hogyha egyszer megkérdezték volna az ember tőle: mondja, hisz, hogy van isten? — bizonyosan azt felelte volna: nincsen, hanem tudja mit, majd este egy imában megkérdeszem magától ő tőle.

Sikerei nagyon voltak, de nem olyanok még sem, mint amilyen megillette volna. A siker — vagy akár a bukás is — sohasem ahhoz hasonlított, aki elérte, hanem azokhoz, akik

adják. Vajzen nem Magyarországot s ennek a szép, de szegény országnak sok és nagy, de még fejletlen és kíméletlen értékekkel való kulturáját jellemzte, hogy ellenszert, szeretők, de tüntető sikereket soha sem ért el, olyan nagy művészi kvalitással mellett sem. Mert a legkokottabb szerepében is — mennyire hű és igazi — művész volt, de nem prima donna. Az a bizonyos parfume nem érzett ki a ruhájából. Milyen graciózus ez a kokott, ez jutott a néző eszébe és nem az, hogy billet doux-t kellene küldeni neki.

— Ez — hogy a magán életéről hoztam fel a legjellemzőbbet — valahányszor megbántotta valaki, mindannyiszor abban állapodott meg magával, hogy meg fogja gyűlölni az illetőt. De csak a száján hordta a gyűlöletet, valójában csak szeretni tudott. Ha nagyon energikusan el akart valaki ellen járni, akkor annak fényképét vagy valami ajándék emléktárgyát kiküldte az előszobába. A fotográfia ott töltött egy-két hónapot az előszoba falán, aztán visszahozatta magához, kedves, intim szalonjába. És még nagyon meg is bánta, hogy olyan kegyetlen rossz tudott lenni valakinek.

Az utolsó két évben már senkit sem ítélt az előszobai száműzésre. Elvesztette azt az embert, akit olyan nagyon, hűen és szépen szeretett. A színpadon csak művészetének és gyermekeinek élt, nyáron pedig kivonult Rákócra a nagy uradalomból és kastélyból megmaradt kicsi kis erdőszlakba, a százados fák és emlékei közé.

Az idén is elment, aztán már augusztus végén betegesen jött haza. Mindjárt ágyba feküdt s többé nem kelt fel.

Betegszobájának ajtaja előbb nyitva állt. Vergődő szívének, melyet a gyilkos kór megtámadott, minden emóció tilos volt. Akik meglátogatták, csak az ajtóig haladtak.

Aztán gyengébb lett, a részvét pedig bátrabb. Az emberek lábujjhegyen surrantak keresztül a középső ebédőn és halakán szürogak a kis szalonban.

Mikor a leg még erősebbé vált, a részvét már letelepedett az ebédőben, betegszobájának ajtaja ekkor már csukva volt.

És midőn a részvét egyenesen bement a hálószobájába s könyves szemmel állta körül az ágyat, akkor már halott volt Lánczy Ilka.

Olyan művész volt, aki az életben nagyobb drámákban vett részt, mint a színpadon, de itt is és ott is mindig nagy volt, emberien nagy és szép.

Valahogyan kis leánya, a tizenegy éves Mancika illusztrálta életét legjobban, aki akkor sem akarta elhinni, hogy az anyja, az ő mamája meghalt, amikor a gyászruhát felidíták rá. Két kis kerébe fogta Paulay Erssi arcát és zokogva nevetett rá:

— Ugy-e, nem igaz?
 A rendületlen hit, mivel ez a kis gyermek szeretni tud, ez az egyetlen kincs, amit örökben kapott az anyjától.

És ez is olyan hagyatéka, ami után rendszerint rémes listákat kell íratni. F. L.

deni lehet, hogy ma már az ily ügy a szokatlan volta miatt kelt megdöbbenést, de mindenestre örvedetesebb lenne, ha egyáltalán híre veszne közöttünk.

A multak emlékei után, amelyek Arad-megyét országos hirbe hozták, a közélet tisztulását csakis a bűnök fokozott buzgósággal és szigorral való irtásától lehet várni. A simándi választás megsemmisítése által a probléma megoldva még nincsen, sőt féltő, hogy a jövő hullámain is föl fog verődni azilyen tajték, — de a mód az ellene való hadakozásra helyes és követni való.

S bizonyára legtöbb oka a jegyzői karnak van, hogy ezt helyeselje. A jegyzők, akik ép most várják, hogy a törvényhozás a helyzetüket szabályozza, jövőjükre gondoskodik, az ilyen törekvések közepette kétszeresen ügyeljenek arra, hogy aki közübük kerül, ment legyen minden gyanutól s hogy annak hivatása a tiszta közbizalomra legyen alapozva. Igaz, hogy a miniszterek között is akadnak bűnösök, de a miniszterek bűneiről soha — se szoktak olyan könnyen általánosítani, mintha kisebb hivatalnokokról van szó.

KAPUNYITÁS.

A képviselőház első ülése. — Wekerle expozeja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22

Három hónapos vakáció után ma volt a képviselőháznak első ülése. A falragaszok csak déli tizenkét órára jelezték az ülés kezdetét, de már tizenegy óra felé teljes volt az élénkség a Ház folyosóin is s a képviselőház előtt elterülő térségen is. A nyár politikai cselekedte után nagy szomjúsággal törtettek az emberek azokhoz a forrásokhoz, melyekből most árvizet is, üdítő, hűs cseppeket is várnak. Valószínű, hogy mindakét várakozást bőven kifogják elégíteni az események.

Mindjárt az első ülés érdekességet hozott. *Wekerle* Sándor miniszterelnök benyújtotta az 1909. évi költségvetést hosszabb expoze kíséretében. Beszédében részletesen vázolta a kormány jövő politikájának irányító elveit.

A képviselőház első üléséről, melynek végén kis interpellációs vita is volt, itt következik tudósításunk:

(Akik mentek — és akik jöttek.)

Tizenkét óra jóval elmúlt, mikor *Iusth Gyula* fölvonult az elnöki emelvényre. Harsány éljenzés fogadta a csufolt padok közül. Az elnök a bejelentésekkel kezdte.

Elparantálta *Hilberth* Károly képviselőt, *Oberschall* Adolfot, a Kuria elnökét és *Falk Miksát*, akik a szünet alatt meghaltak. Bejelentette, hogy *Cherner Gyula*, *Menczer Béla* és *Kovácsy Albert* képviselők lemondtak mandátumukról, *Szabó István*, *Sennyey Miklós* báró, *Solymossy Endre* és *Hlatky Schlichter* Lajos a szünet alatt mandátumhoz jöttek, *Bánffy Dezso* báró két hónapi szabadságot kért. Jelentette azt is, hogy *Barcsay Andor* képviselő fegyvergyakorlatra vonult be, anélkül, hogy erre a Háztól engedélyt kapott volna. Az ügyet átadják a mentelmi bizottságnak.

Az elnök jelentéssel közben lépett a terembe *Kossuth Ferenc* és *Apponyi Albert* gróf, kiket harsányan megéljenzettek.

(Wekerle beszéde.)

Nagy figyelem közben szólalt föl fél egy órakor *Wekerle* Sándor miniszterelnök.

— Beterjesztli — ugymond — az 1909. évről szóló költségvetést. (A budget részletes adatait lapunk más helyén közöljük.) Ez már a harmadik költségvetés, melyet az a minisztérium állapít meg. A bennfoglalt számok tanúságot tesznek a kormány politikájáról, amely elfogadja a legmesszebbmenő bírálatot is. A nagy jogkiterjesztés mellett társadalmi, gazdasági reformokat, szociál politikai alkotásokat tűzött ki programjával az a kormány. A kormány az általános megélhetés könnyítésére indított akcióját nem tekintti lezártnak és ezen a téren, valamint humánus téren tovább fog tevékenykedni. A kormány közegészségügyi intézkedések által is igyekezeni fog a népesedési mozgalom javítására. Itt a kasdeményezés bizonyára az előző kormányok érdeme.

Ismeretli ezután a budget számadatát. A kiadásoknál figyelmzett arra, hogy azokban benne van a tisztai fizetések és a legénységi szold emelése, amit a Ház a honvédség részére már megszavazott. A legtöbb államadósság kezelésénél megtakarítást értek el, egyes ágakban azonban új kölcsönök felvétele vált és válik szükségessé. Részletesen ezután az egyes tárcák adatait. Miald a városok támogatásáról beszélt. Hogy a kormány mely várost és mily összegekkel támogassa, azt csak hosszabb mérlegelés után fogja megállapítani.

A telepítési akcióban a földmivelésügyi miniszter legközelebbi törvényjavaslatot terjeszt a Ház elé.

(Az adóbeajtás kacsái)

A költségvetésnek — végi beszédét *Wekerle* — egyes tételeiben nagy az emelkedés. Ez tagadhatatlan, de a budget realitását sem lehet tagadni. Ezt bizonyítja az 1907. évi ár-számadás, amelyben az eredmény meghaladja az előirányzatot. Azok a hírek, amelyeket az adó erőszakos behajtásáról terjesztenek, célszerű koholmányok. Meri mondani, hogy a minisztérium soha ilyen méltányosságot nem tanultott. Az ingatlanok végrehajtásánál a döntést a magának tartja fenn. Szóval könnyen elviseli ezeket a vádakat, de azt hiszi, hogy nem hazafias szöveget az ilyen híresztelés. A költségvetés feljegositja a kormányt arra a reményre, hogy nagy szociál programját az adóreform terén is meg fogja valósítani. E reform áldozattal jár, de már is bizonyos, hogy a kormány nagyobb könnyítést tud elérni, mint eredetileg számításba vette. Annakra fontosnak tartja az adóreformot, hogy megvalósítsa a kormány legközelebbi tennivalói közé sorozza. Kéri a költségvetés kinyomtatását és tárgyalását. (Zajos éljenzés és taps)

A Ház így határoz.

(Egy kis vita.)

Elnök javaslatot tett a legközelebbi ülés napirendjének megállapítására vonatkozólag.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Mivel a költségvetés tárgyalására még három hónapnyi idő van, javasolja, hogy a legközelebbi ülésre a delegáció megválasztását tűzzék ki és azután ne tartanak ülést addig, amíg a pénzügyi bizottság lefolytatja a költségvetést. Bizák meg az elnököt azzal, hogy ő hívja majd össze a Házat. (Harsányan.)

Polónyi Géza a fővárosi törvény sorsa iránt érdeklődik. Interpellációjára

Wekerle Sándor azonnal válaszol. A fővárosi törvény — ugymond — benne van az előkészítési munkanyagban. Legyen nyugodt a képviselő ur, hogy annak idején sorra fog kerülni.

Mezőfi Vilmos: A válasz nélkül hagyott interpellációk miatt szólal fel.

Elnök: Ennek a felszólításnak az ülés elején lett volna helye.

Mezőfi: A házszabályokhoz szól és az elnökkel vitatkozik.

Végre az elnök háromnegyed 2 órakor beárja az ülést.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Zenekedvelők Egyesülete folyó évi szeptember 19-ére hirdetett közgyűlése nem volt megtartható, mivel a tagok nem kellő számban jelentek meg; minél fogva szeptember 26-án (szombaton) délután 5 órakor a város

háza tanácstermében okvetlan megtartandó közgyűlésre a tisztelt tagokat újból meghívom. Arad, 1908. szeptember 20. Institoris Kálmán kir. tanácsos, elnök.

Az angol írók aradi látogatásai.

Ménesen és a Neuman-gyárban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22.

Az angol gazdasági irodalom képviselői ma fejezték be aradi tartózkodásukat; az itt látottakról a leghízelgőbb elismerés hangján nyilatkoztak az őket kalauzó *Varjassy* Lajos polgármester előtt. Az angol írók megígérték, hogy tudósításaikban Aradnak gazdasági viszonyaival, kulturális és esztétikai fejlettségével bőven foglalkoznak, mert a rövid idő alatt is kellemes meglepetést okozott nekik a város rendezettsége.

Ma reggel hat órakor kelt a társaság és a hét órakor induló vonattal mentek ki a Hegyaljára a ménesi vincellér iskola megtekintésére. *Jausz* Oszkár, az iskola igazgatója fogadta a vendégeket s vezette őket végig az iskola épületén, pincéjén és szőlőgazdaságán. Az iskola praktikus tanítási módszere teljesen új dolog volt az angol újságírók előtt, mert Angliában a szőlőművelés teljesen ismeretlen foglalkozás.

Az iskolának hatalmas borpincéje van, amelyet még II. *Rákóczi* Ferenc fejedelem készíttetett. Érdeklődéssel hallgatták a dicső fejedelem életéről szóló adatokat. Az igazgató elmondta nekik, hogy Ménese a Rákócziak vadászterülete volt s az iskola helyén állott a vadászkastély. Mint ismeretes a ménesi vincellér iskola szállítja a király asztalára a szőlőt az egész év folyamán. A szőlőt már most szedik és teszik el télire. Valóságos művészettel kezelik a könnyen romló gyümölcsöt, a mely még júniusban is oly friss állapotban kerül az asztalra, mintha akkor vágták volna a tőkéről.

Jausz igazgató megmagyaráta a vendégeknek a szőlő megóvás módját. Elmondta, hogy a korán télen kezdődik meg a szállítás s mindennap friss szőlő megy a királyi konyhába. Ezután az igazgató reggelire hívta meg vendégeit, akik a déli vonattal jöttek vissza Aradra és kocsikon mentek ki a *Neuman* testvérek világírú szeszgyárának tanulmányozására.

A gyár bejárójánál ifjabb *Neuman* Adolf és *Neuman* Károly dr. fogadták a társaságot és vezették körül a hatalmas gyártelepen, melynek északi és a tudomány legújabb vívmányaival felszerelt szesztermelő gépezete meglepetést szerettek az újságíróknak. A telepen tapasztaltakról az elragadtatás hangján nyilatkoztak. A világhírű hízaló megszemelése után a házigazdák fényes ebédje mellett pihenték ki a mai nap fáradsalmait az angolok. Az ebéd alatt *Neuman* Sámuel feiközszöntötte a vendégeket, akikől *Varjassy* Lajos polgármester pohárközszöntővel vett búcsút. A polgármester előzékenységét s Aradváros szíves vendéglátását *Macdonald* Károly, a *Morning Post* gazdasági szerkesztője köszönte meg, míg *Douglasse* a magyar szeszgyártás világhírűnek megszerzőit, a *Neuman* testvéreket éltette.

A gyárból négy órakor távoztak el, s a vasútra mentek, a honnan a gyorsvonattal Szajolon át Debrecenbe utastak.

AZ ÁLLAM MILLIÓI.

Az 1909. évi költségvetés. — 48000 korona felesleg.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 22

A képviselőházi ülésről szóló tudósításunkban megírjuk, hogy *Wekerle* Sándor miniszterelnök és pénzügyminiszter a Ház mai ülésén benyújtotta az 1909. évi költségelőirányzatot. A költségelőirányzatot itt ismertetjük:

A kiadások.

A) A rendes kiadások 1 343.609.342 koronával vannak előirányozva, vagyis az 1908. évre törvényhozásilag engedélyezett 1 288 002.985 koronával szemben 104.706.357 korona emelkedést mutatnak

Ebből az emelkedésből keretszámában 56.600.000 korona esik a költségvetési szempontból fontossággal bíró állami üzemek és üzem természetével bíró jövedéki ágazatokra, kiadásainak az emelkedésére, továbbá keretben 7.800.000 korona esik arra, hogy az állami tisztviselők, állásait és szolgálataikat, valamint a vármegyeyel alkalmazottak lakpénzeinek főlemelése folytán előálló teljes évi szükséglet a rendes kiadások között irányoztatott elő, míg 2.800.000 korona esik az állami hivataloknál alkalmazott díjnokok és napiéves szolgálók illetményének a főlemelésére, továbbá a szolgálók ruházati költségének a rendezésére.

Ezenfelül keretszámában 1.835.000 korona emelkedést idéz elő a m. kir. honvédségnél, csendőrségnél és az állami lőt nyess intézeteknél alkalmazott havidíjazók, gyakornokok és hadapródok illetményének a főlemelése, 377.000 koronát pedig a honvéd- és meneszkari legénység helyzetének javítása, úgy hogy a rendes kiadások emelkedéséből 86.294.357 korona az az összeg, mely az egyes tárcák fokozódó szükségletének a kiegészítésére esik.

A kiadások közt a beruházások 163 06 millió koronával szerepelnek. Ezekből 66 4 millió az államvasutaknak jut. A kultusz-tárca budgetje 8:1, a közös kiadásoké 2:1 millió koronával nőtt. A rendes bevételekből az egyes adókra 6:2 millió, a fogyasztási adókra 36 7 millió, bélyegilletékekre 6:04, jogilletékekre 4:8, államvasutakra 21:4, postára 5:2 millió korona jut.

Bevételek.

A rendes bevételek 1.398.785.695 kor.-val, vagyis az 1908. évre törvényhozásilag megállapított 1.283.705.132 kor.-val szemben 110.080.563 koronával magasabb összegben irányoztatnak elő.

A lényegtelenebb eltérésektől eltekintve, a múlt évek kivételi eredményeknek átlaga s az 1907. évi szárszámadási eredmények számbavételével, az egyenes adók és földterhermentesítési pótlékokban várható bevételek összesen 6.287.000 kor.-val magasabban lettek előirányozva. A fogyasztási és italdókból eredő bevételek pedig, az új szeszadótörvényről várható eredményeket is tekintetbe véve: összesen 86.716 000 koronával voltak felemelhetők.

Emelkednek a bevételek a bélyegnél 8.044.000 k.-val, a jogilletékeknél 9.578 000 k.-val s a díjaknál 89.400 k.-val. A dohányjövődék bevételei 4.850.000 k.-val magasabban irányoztatnak elő.

Az állami vasgyárak bevételei 7.044.000 koronával emelkednek az üzem fejlődése folytán s emelkednek a bevételek a kőszénbányászataknál 5.259.846 koronával a kiadások előirányzatának megfelelően.

Közös és katonai terhek.

Az udvartartás 11.800.000 korona. Kabinetiroda 184.416 korona. Közös kiadások 86.760.888 korona, ami tavalyhoz képest 2.117.877 korona emelkedés. A honvédség több szükséglete 5.458.352 korona és a csendőrségé

1.638.046 korona. Az előirányzásban már benne van a tisztviselés és legénység szold emelése.

A felesleg.

A 1909. évi előirányzat mérlege következőleg alakul:

1.343.609.342 korona rendes kiadásokkal szemben 1.398.785.695 korona rendes bevétel áll, vagyis a rendes kezelésnél 50.176 353 korona fölösleg mutatkozik.

Belenben a rendkívüli kezelésnél 212.120.565 korona átmeneti és beruházási kiadással 161.992 281 korona rendkívüli bevétel áll szemben, vagyis 50 128 284 korona hiány jelentkezik.

Együttvéve a rendes és rendkívüli kezelet: 1.555.729.907 korona összes kiadással 1.555.777.976 korona bevétel áll szemközt, vagyis végerejlményben 48.069 korona felesleg mutatkozik.

Vesztegetés egy jegyzőválasztáson.

Megsemmisített tisztviselőválasztások.

A főispán ítélete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22.

A napokban megirtuk, hogy Arad vármegye állandó választmánya szombati ülésén, amelyen előkészítette a mai közgyűlés tárgysorozatát, foglalkozott a csernovics-simándi jegyzőválasztás ügyével is és elhatározta, hogy számos jogi és erkölcsi szabálytalanság miatt a választás megsemmisítését ajánlja a törvényhatóságnak. A mai közgyűlés az előterjesztést egyhangulag elfogadta. Nagy óvációban részesült ez alkalommal *Károlyi* Gyula gróf főispán, midőn az elnöki székből szomorú és megdöbbenő jelenségnak mondotta a simándi esetet, amely az aradmegyei közigazgatás tisztaságát akarta beszennyezni.

A közgyűlés azonkívül több községi tisztviselő választása ügyében döntött. Minderről a következő tudósításban számolunk be:

(Alaptalan vád.)

Mang Floreán az Apáti községben megtartott tisztújítás ellen felebbezett a törvényhatósághoz, mert a jelölő gyűlésen maguk a jelöltek is résztvettek, továbbá a választást vezető főszolgabíró olyan egyéneket is jelölt, akik nem jelentkeztek és a választást nyolc óra helyett tíz óráig nyitotta meg.

A vizsgálat kiderítette, hogy a felebbezésben előadottak nem felelnek meg a valóságnek s ezért az állandó választmány a felebbezés elutasítását hozza javaslatba.

Suciu János dr. a választás megsemmisítését kéri. A többség az állandó választmány javaslatát fogadta el.

(Megsemmisítés)

Vukuleszku József és társai a solymosi körkörügyám választás ellen felebbeztek. Mivel a vizsgálat megállapította, hogy a választás előtt oly egyének is jelöltettek, akik nem voltak választathatók, a közgyűlés a választást megsemmisítette.

Az özsontannai községi pénztárnok választás ellen *Miskolj* László és társai felebbezést adtak be azon az alapon, hogy *Muskán* Pável, a megválasztott pénztáros büntetett előéletű ember: lopás miatt 4 hónapot ült. Az állandó választmány a pénztáros választás megsemmisítését javasolja.

(A rovott multu pénztáros.)

Marsieu Jusztin dr. emlékeztet arra a beszédre, amelyet *Kereszties* Gyula dr. főügyész a tavaszi közgyűlésen mondott. Akkor arról volt szó, hogy *Arató* Gábornak gyoroki bírónak megválasztását megtámadták, mert *Arató* ifjúkorában börtönbüntetését szenvedett. Az állandó választmány a bíróválasztás megsemmisítését javasolta, de a főügyész a közgyűlés előtt kijelentette, hogy egy ember nem lehet egész életére büntetlen, ha az vétkéért annak idején megbűnhődött. Akkor a közgyűlés tapsolt a főügyész védelmének és a bíróválasztást megerősítette. Most hasonló esettel állunk szemben. Az özsontannán megválasztott pénztárnok, *Muskán* Pável ifjúkorában vétkezett, amelyért büntetést is kapott, a főügyész (rvelése alapján tehát nem emelhető kifogás megválasztása ellen. Ő maga azt tartja, hogy a börtönviselt emberek meg kell ugyan bücszteni, de nem szabad őket vezető állásokba juttatni, mert a nép azt fogja hinni, hogy a büntetettek elkövetése kvalifikáció az egyes tisztségekhez. (Dorfülttség.) Csak arra a következetlenségre akart figyelmeztetni, amelybe az állandó választmány a két eset különböző elbírálásával esett, egyébként elfogadja az állandó választmány javaslatát.

Schill József főjegyző a két eset ismertetésével bizonyítja, hogy az állandó választmány nem követelt el inkonzekvenciát.

A közgyűlés a választás megsemmisítése mellett döntött.

(Vesztegetés egy jegyzőválasztáson.)

A múlt év július tizenhetedikén lefolyt csernovics simándi jegyzőválasztás alkalmával a többséget heves küzdelem után *Niederhauser* Rezső kapta *Mészkal* Pállal szemben. A választást *Batrinuss* Miron és társai *Marsieu* Jusztin dr. ügyvéd útján megfélebbzték. Ennek alapján vizsgálat indult meg, amely kiderítette, hogy *Niederhauser* meg nem engedett eszközökkel csikarta ki a győzelmet és pénzt ígért a választóknak. Az állandó választmány a szabálytalanságok következtében a választás megsemmisítését hozta javaslatba

Most általános figyelem közepette *Károlyi* Gyula gróf főispán a következő beszédet mondotta:

— Megdöbbenéssel értesültem úgy én, mint az állandó választmány valamennyi tagja a vizsgálat eredményéről. Szomorú és megdöbbenő jelenségnak találtam, hogy itt, Aradmegyében, ahol a közigazgatás tisztaságához valóban szó sem fér — s ezt örömmel és büszkeséggel mondhatom — a simándi jegyzőválasztás körül ilyen szemérmellen vásár folyt. Miután a választás sajnálatos körülményei a vizsgálat által beigazolást nyertek, a választás megerősítését erkölcsi lehetetlenségnek tartottuk. Rendkívül hátrányos, káros és veszedelmes következményei volnának, ha egy ilyen eszközzel elért választást a törvényhatóság többsége elfogadna és megerősítene. A jegyzői tekintélyt, amelyre igen nagy szükség van és minden helyes közigazgatási elv szerint arra nagy súlyt kell helyezni, valóban aláásná nemcsak ott lokálisan, erre az egy esetre vonatkozólag, hanem általában a testület erkölcsi kárára volna. Ezért határozottan kérem a tekintetes Törvényhatóságot, méltóztatásuk az állandó választmány javaslatát elfogadni.

A főispán szavalt élénk helyeslés és nagy éljenzés fogadta. László Zoárd és társai, akik a ponthoz névszerinti szavazást kéri ívet adták be, előlítottak kérelmüktől, mire a közgyűlés a javaslatot egyhangulag elfogadta.

(A bíró sógora.)

A magyarádl pénzárnyok választás ellen *Zelekutyán János* és társai felszólalást adtak be. Mivel belgarolást nyert, hogy a jelöltek egyike a községi bíróval sógorságban állott, a közgyűlés az állandó választmány előterjesztésére a választást megsemmisítette.

Tisza István gróf a klerikalizmus ellen. Heves támadás a pápai rendelet miatt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 23.

Már napokkal ezelőtt híre járt annak, hogy a dunántúli evangélikus református egyházkerület őszi közgyűlésén *Tisza István gróf*, a kerület világi elnöke, szóvá fogja tenni a pápa ismeretes enciklikáját és ez alkalommal válaszolni fog a katolikus részről hangoztatott szervezkedési jelszóra. A kerületi gyűlés ma meg is kezdődött és *Tisza István gróf* olyan heves és kemény támadást intézett a klerikalizmus ellen, amilyenre még az ő értekes személyiségénél sem volt példa.

A pápai kerületi gyűlés ma reggel 9 órakor kezdődött. *Antal Gábor* egyházi elnök imája után *Tisza István gróf* világi elnök szólalt fel.

— Valahányszor és valahány helyen — kezdte beszédét *Tisza* — csak összejövünk egyházi és hatósági szervezetekben, mindannyiszor olyan tényekről kell beszámolnunk, melyek komor képet mutatnak arról, hogy milyen súlyos viszonyok élnek meg az egyház. Ha szemünket a tények előtt behunyni nem akarjuk, konstatálni kell, hogy mind újabb, meg újabb jelek tanúsítják, hogy az ultramontan klerikalizmus irányzat, amely úgy nézett ki, mintba véglegesen teret vesztett volna Magyarországon, most újból előre nyomul. Ezzel szemben nincs más mód a védekezésre, mint a szervezkedés, a hatóságos ténykedés. Olyan valaki konstatálja ezt az én személyemben, aki nem szokott rémképeket látni, aki nem szokott árnyaktól megijedni. A magyar protestáns egyházban kell annyi helyes önértetnek lenni, hogy ezekre a jelenségekre ne egy hisztérikus asszony idegességével tekintsen. A rendelkezésünkre álló időt ki kell használni arra, hogy szaporítsuk és fejlesszük erőnket és egyesüljünk a küdelemre. (Helyeslés.)

Tisza gróf eután hangsúlyozta a törvények tiszteletben tartásának szükségességét és azt, hogy az egész felvilágosodott magyar társadalomnak erejére van szükség a küdelemben. Ráért eután a *Ne temere* kezdetű pápai enciklikára.

— A mi magyar társadalmunk — ugymond — csaknem azt mondhatni, a vegyes házasságokra van felépítve. Én pedig nem képezhetek el a felekezeti békére, a magyar társadalom összhangjára nagyobb, melyrehatóbb veszedelmet, mint amilyen ez a pápai enciklika. Az ezzel elkövetett sérelmet magának a római kúriának kell megreparálni. A magyar

protestantizmus — végzé szavait — már sokkal nehezebb harcokon is keresztül ment és mégis dacolt az élet minden vesztélyében is. (Viharos éljenzés)

A kerületi gyűlés eután egyházi ügyekkel foglalkozott. A gyűlés három napig fog tartani.

Román kritika a megyegyűlésen

Apróbb ügyek tárgyalása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22

Aradvármegye törvényhatósági bizottsága ma *Károlyi Gyula* gróf főispán elnöklésével közgyűlést tartott. A tárgysorozaton több mint háromszáz pont szerepelt, különféle jelentések, átiratok, előterjesztések és tulnyomó számban községi ügyek, amelyekkel a közgyűlés igen röviden végzett. A közgyűlés délelőtt kilenc órakor kezdődött s délre már az egész napirendet letárgyalták, mindenütt nagyobb vita nélkül elfogadva az állandó választmány javaslatát.

A közgyűlés lefolyásáról a következő részletes tudósításunk szól:

Az alispáni és a számonkérő székli jelentések után *Schill József* főjegyző betérjesztli a vármegye 1909. évi háztartási költségvetésének előirányzatát.

Veliciu Mihály dr. (Világos) hibáztatja, hogy a közigazgatási tisztviselők nagy része nem tud románul s így a néppel közvetlenül nem érintkezhetik. Eután névszerinti szavazás következett, amelynek eredményeképpen a jövő évi költségvetést 192 szavazattal 50 ellenében elfogadták.

Az állandó választmány a tisztviselői nyugdíjlap szükségletre 1 1/2%-os pótdadó megajánlása iránt tett előterjesztést, amelyet a közgyűlés névszerinti szavazás után szótöbbséggel elfogadott.

Zempléni vármegye felírt a kormányhoz a községi és körjegyzők számára féláru vasúti kedvezmény megadása iránt s a felíratot támogatás vegett megküldötte Arad vármegye törvényhatóságának is. A közgyűlés egyhangulag elhatározta, hogy ez ügyben szívesen felíratot intéz a kormányhoz.

A vármegyei köz- és árvapénzek elhelyezésére az állandó választmány az Aradi Elő, Arad-Csarád, Aradvármegye, Viktória és a Polgári Takarékpénztárakat hozza javaslatba, amiből a közgyűlés névszerinti szavazással egyhangulag hozzájárult.

Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán az iránt tett előterjesztést, hogy a főispáni lakást az árvaszéki hivatal céljaira igénybe vehessék.

Suciu János dr. azt tartja, hogy a főispáni lakást, mint a mai modern közigazgatásban felesleges, csupán reprezentációs szolgálati célt szolgáló épület rövid időn belül ugyanis megszüntetik. Ezért azt ajánlja, hogy addig, amíg a főispáni méltóság eltörlése bekövetkezik, tartsák meg a főispáni lakást is és ne alakítsák át nagy költséggel hivatali helyiségekké.

Az alispán felvilágosító szavaira, hogy a lakás átengedése *Károlyi Gyula* gróf főispán hozzájárulásával történik, a közgyűlés az előterjesztést elfogadta.

A tárgysorozat többi főbb pontjairól más helyen számolunk be.

Az aradmegyei expressz

Jegyzetek a megyegyűlésről.

*

Ma szédítően nagy utat tett meg Aradmegye közigazgatási expressz-vonata. A masinisták és a vonatkísérő személyzet pompásan működtek. Reggel 9 órától déli 12 óráig befutotta ez az expressz a megye egész területét. Megindult Aradon a megyeházánál és három óra alatt megfutotta az utat Bokszegtől Kurtcsig. A türelmetlenül rohanó expressz a kisebb állomásoknál csak fűyült, a nagyobb megállóhelyeknél is igyekezett minél kevesebb időt tölteni. Így azután déli 12 órakor a mozdony vezetője, *Károlyi Gyula* gróf főispán megállította a gépet, *Dálnoki Nagy Lajos* alispán, a főkalauz pedig jelt adhatott a publikumnak:

— Végállomás! Tessék kiszállani!

Még az expressz meg se indult, amikor *Faragó István* világi főszolgabíró idegesen futkosott a teremben. A rozonszenves, jovialis főtisztviselőnek megint a románokkal volt némi konfliktusa és a hírlapírókat arra kérte, ne vegyenek róla tudomást.

— Ha a főbíró urnak szívességet teszünk vele, akkor miért ne? — mondták az újságírók, akiknek hajnali felkilenckor kellett ma felkelni a megyegyűlés miatt és így álmosan bóbiskoltak. Magukban perazte örvendeztek, hogy a főszolgabíró megkérte őket valaminek az elhallgatására. Mert ha igaz az, amit a régi módi írók hangoztattak, hogy az irás: *gyönyörűség*, akkor kétszeres gyönyör álmos fővel valamit meg — nem írni.

Eközben az expressz megindult és szédítően robbogott. *Schenk Ferenc* pécskai főszolgabíró a nagy gyorsaság csaknem elszedítette. Tenyerébe hajtotta a fejét, mert a közigazgatási expressz-vasut önkéntelenül is eszébe juttatta a fiúme-budapesti gyorsvonatot, ettől pedig föújultak az *Adamcs-molón* való pompás séták meg a *Schenk* kávéház szép asszonyainak, olasz-horvát leányainak emlékei... Avágtató expressz azonban hamarosan kiveri az efféle gondolatokat a megyeházi utas fejéből. Mindenkinek az jár az eszében, hogy a megyegyűlésnek 308 pontból áll a tárgysorozata és azt mind végig kell hallgatni. A főispánnak is borús lett az arca, mikor *Veliciu Mihály* kisjenői ügyvéd felszólt.

— Na, ez még meg is akarja nehezíteni ennek a jól megrakott gőzösnek az útját, — mondta aggodalmaskodva az alispánnak.

De hamar elmúlt a veszély, megint akadálytalanul robbogott a gép. Egy névszerinti szavazás miatt pihenőt kellett tartani. Ennek az unalmát is sikerült elűzni. Erről gondostoklott *Urbán Iván* volt főispán, aki meglepetésben részesítette *Károlyi* gróft. Adott neki valami papirmosébból készült paprikajancsint, amelyet cernán rángatnak és táncol. A főispán és környezete kitűnően mulatott a paprikajancsinn. Amikor *Suciu János* meglátta a cernán rángatható babát, elkövetett egy politikai viccet:

— Ez a mai politikai korszak szimbóluma. A paprikajancsint a mostani parlamentet jelképezi, amelyet Bécs rángat. A babu ugy ugrál, ahogyan Bécs rángatja.

A névszerinti szavazásnak volt egy derűs jele is. A másfél százalékos pótdadó fölött szavaztak. Ezt a románok mindig ellenesték és valamennyien ellene szavaztak. Egyszerre csak egy szűrés román atyafi lép a terembe: ez *Ilka* János. *Schill* főjegyző épen akkor olvasta *Ilka* nevet.

— Szavazzon, szavazzon! — kiáltják a meglepett román felé, aki azt se tudta miről van szó, ijedtében elkiabálta magát:

— Igen!

Ez volt az egyetlen román szavazat a pótdadó mellett, ezt is véletlenségből adták le.

Mahler György országos képviselő a hidak védelmét ajánlotta az alispán figyelmébe. Így szólokolt:

teljes megaláztatását fejezte ki, csupán a szakállra és hajra vonatkozólag voltak némi kifogásai, amelyeket a jelenlevő művészek nagy köszönettel vettek és készségesen járultak a miniszter ama felhívásához, hogy keressék fel holnap lakásán, ahol is a kifogások tárgyában bővebb utmutatással fog szolgálni.

Innen Kossuth Barabás Béla kíséretében Margó Ede műtermébe hajtatott, ahol megsejmelte a szobor mellékalakjait. Egyik csoport a harcost ábrázolja, aki Kossuth Lajos felhívására a harcba indul, édesanyja és jegyese pedig biztatják, hogy menjen harcba a szabadságért. A másik csoport egy zászlótartót ábrázol, akit egy ellenséges golyó szíven talál. Mellette áll egy másik honvéd, aki a zászlót a haladókló kezéből kiragadja. E két csoport háttérben van elhelyezve egy szilaj paripán bravúrosan vágató csikós. A két mellékcsoport bronzból, a csikós alakja kőből van.

A miniszter hosszabb ideig nagy figyelemmel szemlélte a szobor alakjait és a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a művészek alkotásáról, kijelentvén, hogy azt *architekturái szempontból nagyon sikerültnek tartja* s a kivített e formában véli a leghelyesebbnek.

Kossuth rövid ideig még szívélyesen elbeszélgetett a két művésszel, azután Barabással együtt a képviselőházba hajtatott.

A FOLYOSÓRÓL.

Az első ülés furcsaságai.

A képviselőháznak ma nagy napja volt. Hosszu hónapok óta ma volt a Háznak első ülése, melyből *Wekerle* mindjárt egy nagy részt magának foglalt le. A többi miniszterek és politikusok inkább a folyosón szerepeltek; *Kossuthot*, aki csak nemrég kelt fel beteggyábjából, egymásután üdvözölték a képviselők, *Szterényit* pedig, akinek arca északafrikai nyaralásától teljesen szoborszerű bronzszínű lett, mindenki megbámulta.

— Ime egy ember — mondták — aki még életében szobrot állít magának.

Kora délelőtt természetesen *Justh Gyula* volt a Háznak az első ember. Nyomban utána megérkeztek az alelnökök, *Rakovszky István* és *Návay Lajos*. Az elnökség tagjai konferenciát kezdtek az elnökség szobájában. Nemsokára megjelent köztük *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter is, aki hatalmas táskával járkált a folyosón. Az emberek megbökkönné nézik.

— Talán csak nem a választójogi javaslatot hordozza *Andrássy*!

Az egyik függetlenségi képviselő meg is kérdezte, de a belügyminiszter válasz helyett elmosolyodott:

— Majd meglátjátok! — mondta.

De azért a beavatottak megnyugtatták az ijedezőket.

— Nem az általános választói jog! Az még mindig késik az éji homályban!

Nagy élénkséget okoz a folyosón az interparlamentáris konferenciáról ma hazaérkezett képviselők csoportja. Délelőtt tíz órakor érkeztek meg. *Apponyi Albert* gróf nyomban felsietett a minisztériumába, a képviselők pedig a Háza jöttek, ahol berlini kalandokat mesélnek. A legjobbat *Halász Lajos* mondta, aki szédítő szürke redingótban jelent meg.

— Amint Berlinbe utazóban a perosz határt átléptük — beszélt — *Üchtritz* Amadé báró kiszólt a kalasznak:

— Hozzon be még egy vastag takarót.
— Mire kell az? — kérdeztem tőle.
— Az ember nem tudja... Jól be akarok takarozni...

Az emberek vígan kacagtak s csak *Simbó József* kérdezte ártatlan arccal:

— Mi ebben a vice?

A karzaton a nemzetközi büntetőjogi kongresszus hölgyei keltenek feltűnést. A karzatok zsúfolásig megteltek különben is.

Aki ezt a jegyet megveszi, pénzével hozzájárul a szociáldemokraták választási alapjához, amely arra szolgál, hogy a jövő országgyűlésre a nép igazi képviselői jussanak be.

A jegyekből többen vásároltak, így *Gabányi Miklós* is, aki kiváncsiságból benézett ma a Háza.

— Sohse lehet tudni — mondotta *Gabányi bácsi* — mivel nyer az ember! Ezvel talán — egy mandátumot.

A függetlenségi párt küldöttsége az aradi vértanu-ünnepen.

A negyvennyolcas párt értekezlete.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 23.

Az országos függetlenségi párt ma délután értekezletet tartott, amelyen elhatározták, hogy küldöttséget menesztjenek Aradra október hatodikán a vértanu ünnepre. A küldöttség vezetője *Barabás Béla* lesz.

Az ülésről ezt telefonálja tudósítónk:

A függetlenségi párt ma délután öt órakor *Kossuth Ferenc* elnöklésével ülést tartott, amelyen számos párttagon kívül *Apponyi Albert* gróf közoktatásügyi miniszter is jelen volt.

Szentiványi Árpád a párt nevében üdvözölte *Kossuthot* abból az alkalmából, hogy betegségéből felépült. Biztosította a minisztert a párt szeretetéről, törhetlen ragaszkodásáról és támogatásáról.

Kossuth meghatottan mondott köszönetet az üdvözlésért s a párt bizalomnyilvánításáért, amely annál jobban esik neki, mert e párton kívül úgy sincsen senkije e világon. De e ragaszkodásra azért van főleg szükség, mert csak összetartva, egymást támogatva lehet az ország ügyét sikerrel előbbre vinni.

Azután *Kossuth* elparentálta *Hilbert Károlyt*, Győr város elhunyt képviselőjét és bejelentette, hogy négy helyen új választás történt s mind a négy kerület képviselője függetlenségi párti.

A bejelentést a párttagok nagy éljenzéssel vették tudomásul.

Kossuth Ferenc ezután azt javasolja, hogy október hatodikán a párt *Barabás Béla* vezetésével küldöttséget menessen Aradra s helyesen koszorút a vértanu emlékre. (Élénk helyeslés.) Felhívja továbbá a párt tagjait, hogy október 18-án, vasárnap minél többen jelenjenek meg *Rákospalotán* az ottani *Kossuth-szobor* leleplezésén. Bejelenti egyúttal, hogy a szerb egyházi kongresszus *Bagdanovics* Luciót választotta meg patriárkává, ami annál örvendetesebb, mert az új patriárka erős magyar érzelmű ember, akinek apja — bár szerb nyelvű volt, — mint honvéd szolgálta a hazát 1848-ban. Végül üdvözölte *Apponyit* a berlini interparlamentáris konferencián elért sikereért.

Ezután a párt megejtette a delegátusok jelölését. A delegáció tagjaivá tulnyomó számban a régiakat jelölték, csupán három új tagkandidálása vált szükségessé, mert *Batthyány*

Tivadar gróf nem kívánta magát jelöltetni, két másik delegátus pedig főrendiházi tag lett. Az új jelöltek voltak: *Mérey Lajos*, *Földes Béla* és *Hellebronth Géza*.

Ugyane tárgyban ma délután az alkotmánypárt és a néppárt is ülést tartott, amelyen szintén megejtették a jelöléseket.

Kolera Budapesten?

Gyanus haláleset.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 22.

A belügyminiszter rendeletére a főváros közegészségi hatóságai a legszigorubb eszközökkel törekzenek arra, hogy az orosz kolera behurcolását megakadályozzák. A hatóságok intézkedései a nép alsó rétegeiben nehezen találhatnak utat s minden intelem dacára nem szakít megszokott életmódjával, mely első sorban teszi őt befogadó képessé a fekete halálnak, az ázsia kolera bacillusaira.

A főváros lakossága között már ma felütötte fejét a veszedelmes epidemia, amelynek egy halottja is van. Késő éjjel értesülünk a megdöbbentő hírről, amelyet a hatóság érthetetlen módon eltitkolt az összes hírlapok tudósítói előtt s mint fővárosi tudósítónk jelenti, csak holnap, a boncolás megejtése után akarták nyilvánosságra juttatni az esetet. Azonban a *Pester Lloyd*nak sikerült a titkot kipattantani s ennek nyomán közöljük mi.

Az esetről ezt jelenti nekünk fővárosi tudósítónk:

A *Pester Lloyd* ma este arról értesült, hogy *Kulka Fülöp* éjjeli őr, aki *Grünwald* Adolf fővárosi vaskereskedőnél volt alkalmazva, ma reggel kolera-gyanus tünetek között meghalt. A főorvosi hivatalban történt érdeklődésre megragadtak minden felvilágosítást s így hivatalosan még nincs megállapítva a kolera jelentkezése Budapesten. Az éjjeli őr betegségének lefolyásából azonban *Dévai Mór* dr., az V. kerület tisztii orvosa arra következtet, hogy *Vulka kolera*ban pusztult el.

Tegnap délután lett rosszul a 76 esztendőes ember, aki ma nem is ment már szolgálatba. *Hányás és hasmenés* volt konstatalható nála. Hozzá tartozói nem tulajdonítottak nagyobb jelentőséget a bajnak, orvost nem hívtak s így segítség nélkül pusztult el. Ma reggel hat órakor találták meg lakásán halva.

Értesítették a kerületi orvost, *Dévai Mór* dr.-t, aki rögtön megjelent a halottas háznál és már az első vizsgálat arról győzte meg, hogy kolera-gyanus esettel áll szemben.

A valóság megállapíthatása céljából intézkedett, hogy a gyanus hulla a törvényszéki orvostani intézet boncoló osztályába kerüljön. Az orvos intézkedését azonban, érthetetlen s még ez ideig ki nem derített okokból, nem hajtották végre. Csak késő délután jelentek meg a lakásban a hulla elszállítását végző emberek. Holnap, szerdán reggel lesz a boncolás, mely megállapítja, vajjon a kerületi orvos aggodalma jogos volt-e.

Mint a *Pester Lloyd* jelenti, a főorvosi hivatalban óriási megdöbbenést keltett a kerületi orvos jelentése, amelyet a sajtó képviselői előtt eltitkoltak. A hivatalban a

kérdősködéskor csak annyit mondtak, hogy valószínűleg hirtelen és nagy erővel fellépett hastífuszról van csak szó. A holnapi boncolás minden kételyt eloszlat.

Mármaroszigetről táviratozzák: *Mészáros Jánosnak*, aki tudvalevőleg kolera-gyanus tünetek között halt meg, ma boncolták fel a holttestét. A boncolás, melyet a városi, megyei főorvos és még két orvos végeztek, konstatálta, hogy a hulla állapota *kolera tüneteire mutat*. A véleményt felküldték az országos orvostani intézetbe, a beleket elküldték a pasteurológiai intézetbe.

A színész nő száz koronája.

Kun Irén pöre.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22.

Néhány hét előtt irunk már arról a pikáns pőrrel, amelyben az aradi járásbíró és folytatott tanúhallgatásokat s amelynek főszereplője Kun Irén, az aradi színház kedvelt tagja.

B. Odön hédmesdvásárhelyi magánzó a múlt nyáron, amikor az aradi színházulat Vá-sárhelyen tartózkodott, 100 koronát adott Kun Irénnek, aki arról panaszkodott neki, hogy nincs pénze.

A magánzó úgy látszik megbánta, hogy a 100 koronával olyan könnyen bánt, mert később visszakérte a pénzt a színésznőtől. Ő azonban nem akart erről hallani.

— Maga azt a szíjazt nekem ajándékozta, hát ne kérje vissza.

B. Odön bepörölte a színésznőt, aki azszal védekezett, hogy a magánzó őt megajándékozta a pénzzel és nem kölcsönképpen adta azt.

Ebben az ügyben ma hozott ítéletet a vásárhelyi járásbíró.

A tárgyaláson a felperes azt állította, hogy kölcsön adta a pénzt, ezzel szemben alperes azszal védekezett, hogy ő ajándékba kapta. A tanúk, névszerint *Kállai Jolán* és *Grün Rózsi*, kihallgatása után *Szentiványi Ede* dr. bíró K. Irént a 100 korona tőke és 50 korona per-költség megfizetésére kötelezte. A tanúk vallomásából nem tűnt ki az ajándékozás jellege. Érdekes volt Kállai vallomása.

— Nagysád jelen volt a pénz átadásánál? — kérdezte a bíró.

— Igen. Eodénél állunk; Kun Irén panaszkodott, hogy nehéz az élet és könnyebb volna sok pénzzel élni.

— Hát mennyi pénz kellene magának? — kérdezte az épen ott ülő B. Odön.

— Nekem most elég volna 100 korona is, felelte Irén.

B. Odön erre kivett egy százast és odaadta Kun Irénnek.

— Miért volt ez? — kérdeztem én.

— Azt csak bízza ráuk, — felelte B. Odön. — A dolgot majd elintézzük mi délután.

Kállainak ezt a vallomását a bíróság nem vette elég bizonyítéknak és, azért, marasztalta el Kun Irént.

A felek különben a tárgyalás után — kibékültek.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A császár. Uj műsori mutat be szerdán az *Urania* színház. Ennek a műsornak van egy szenzációja, mely a legnagyobb érdeklődésre számíthat és melyet Magyarországon kizárólag az aradi *Urania*-színház rendelkezésére bocsájtot az előállító gyár. Ez a kép Napoleon császár életét mutatja be korhű kiállításban, a csalódásig hű reprodukcióban. A nagy császár élete a történelem szemüvegén keresztül nézve még növekedett fényben, dicsőségben és a Napoleon kultusz még ma sem vesztett erejéből. Ez a páratlanul érdekes mozgókép a legnagyobb sikerre számíthat és a három napban, míg műsoron marad, bizonyára nagyon sokan fognak gyönyörködni a hatalmas császárt dicsőítő mozgóképben.

Gyilkol a kerékpár.

Bűnpör az agyongázolt grófért.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 22.

A múlt hónap 23-ikán halálos végű elgázolás történt Budapesten a Havas-utcában. Egy motorkerékpár elütötte *Vay Lajos* gróf fővárosi vívómestert, aki a szenvedett sérülések következtében másnap meghalt. A motor vezetője, *Mikolai Pál* tizenhét éves mechanikus inas nyomban jelentkezett a IV. kerületi rendőrkapitányságon, ahol a kihallgatás után letartóztatták. Gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt indították meg ellene az eljárást, az ügyészség vádiratot adott ellene s a budapesti büntetőtörvényszék mára tüzte ki *Sárkány Lajos* elnökölésével a főtárgyalást.

A vádlott az elnök kérdéseire részletesen elmondta a szerencsétlenség történetét. A Turul udvarban *Rosner Sándor* műhelyében javították a motort s mikor elkészülték a munkával, ráült, hogy kipróbálja. Végigment a Váci-utcán, majd a Duna-partra fordult, onnan a Duna-utcán keresztül ismét a Váci-utca téré. A Havas-utcában, a motor előtt az utca közepén ment a gróf. Útságot olvasott s annyira elmerült az olvasásban, hogy ügyet sem vetett a túlközésre.

Az elnök: Hány lépéssről adott jelet?

A vádlott: Először körülbelül száz lépéssről. Azután husz lépéssnyi távolságban ismét túlköttem, amire figyelmeztetett a gróf és ki akart térni. Mikor azonban jobbra tért, én is jobbra akartam kitérni, arra azután balra fordítottam a kormányt, de szerencsétlenségre ugyanakkor a gróf is balra ugrott. Csak a balkarjába ütöktem. Ő azonban elvesztette az egyensúlyt és hátrazuhan az aszfalton.

— Maga megállította a motort?

— Igen. Azután hazamentem és önként jelentkeztem a rendőrségen.

A vádlott kihallgatása után a tanúkra került a sor. Elsőnek gróf *Vay József* aét, az elhunyt édesanyját szólította be az elnök.

— Szenvedett a szerencsétlenség következtében anyagi kárt — kérdezte az elnök.

— Egyetlen gyermekem volt, az egyedül, aki öreg napjaimban támogatott — felelte a grófné.

— Anyagilag segítette önt?

— Már amennyire tehettem. Teljesen vagyontalanok vagyunk. A flam vívómesterségből élt, azután nyugdíja volt a városnál.

— Nem volt zavart elméjű?

— Volt neki rögeszméje, az azonban nincs összefüggésben az esettel.

— De nem volt hóbortos?

— Nem. Inkább magába mélyedő természetű volt.

— Jól látott?

— Először operálták a szemét, de az egyikkel kifogástalanul látott.

— A hallása nem volt rossz?

— Nem.

— Kívánja a vádlott megbüntetését?

— Nem, de kártérítésre igényt tartok.

— Milyen kártérítésre?

— Ezer koronába került a tetetés. Ennek a megtérítését kérem, ha lehetséges.

Utána több tanút hallgatott ki a bíróság. A törvényszék a mechanikust egy hónapi fegyházra ítélte.

HIREK.

Megszűnt a papirgyár büze.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22.

A szalmapapirgyár igazgatósága ismét hatalmas lépéssel vitte előbbre ezt a szakkörökben kitűnő renoménak örvendő ipartelepét. A mai nappal egy olyan újítást léptetett életbe, amely az ott dolgozó munkások egészségügyi viszonyait teljesen kifogástalanná teszi s az egész város lakosságára is nagy fontossággal bír. Egy új kemence rendszer által a gyártáshoz szükséges szódának regenerálása ezentúl teljesen szagtalanul történik meg s a kemencével összefüggésben lévő kazánberendezés annyira elpusztítja az illó gázokat, hogy azokból egyáltalában nem jut semmi a levegőbe.

Ma volt az új bűz-ölő készülékeknek a bemutatása. *Sarlot Domokos* főkapitány vezetésével megjelent a gyárban *Posgay Lajos* dr. főorvos, *Stengl Arnold* királyi iparfelügyelő, *Virágh Lajos* városi főmérnök, *Reicher Károly* főügyész, akiket *Némethy Emil* gyárigazgató fogadott és üdvözölt.

Az igazgató ezután behatóan megmagyarázta az új intézményt s a bizottság meggyőződött arról, hogy ez kitűnően beválhat. Ma már egyáltalában nem volt érezhető a szóda regenerálásakor felszabaduló gázok kellemetlen szaga.

A gyárkéményen kitóduló füst színét nem festették világosra a gázok s a mai naptól kezdve az autobus benzín szaga konkurrens nélkül terjed Arad utcáin.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 23-án az időjárás: Enyhe, semmi, vagy kevés csapadék.

— A bolgár fejedelmi pár Budapesten. *Ferdinánd* bolgár fejedelem és neje holnap, szerdán délelőtt 11 órakor érkeznek meg Budapestre a keleti pályaudvaron. Fogadatásukra az udvar és a batóságok fejei jelennek meg a pályaudvaron, aholan a *Rákóczi-uton*, a *Fürdő-utcán* és az *Albrecht-uton* keresztül haltnak a királyi palotába. A főváros zászlódszobáit öltöztette az utvonat, amelyen a fejedelmi vendég királyunkhoz siet. A bolgár lobogók, a magyar zászlók és a főváros lobogói díszítik a palotákat és az uttestek közepét. Különösen a

— Azok a hidak, akik...
 — *Amelyek*, nem akik, — kiáltozták feléje.
 — Hát jó, legyen amelyek — hagyta rájuk Mahler. Azonban később megint *kik* nek mondta a hidakat.
 — Csak személyekre mondják, hogy *kik*, tárgyakról úgy mondják, hogy *amely* — okvetetlenkedett valaki az ellentáborból.
 — Az a hid, akiről ő beszél, — vágott vissza a Mahler szomszédja — van olyan fontos tárgy, mint a maga személye.
 — Miért? Talán ez az a hid, amely a képviselőházhoz vezet?
 Ha már hidról van szó, följegyezzük azt is, hogy a mai megyegyűlésen rákényszerítettek Magyarpecskára egy vashidat. A község régebben elhatározta, hogy a Maroson vashidat csináltat, de később megmásmította a határozatát. Nagyon drágának találta a vashidat, gondolta: elég lesz neki tuta is. A mai megyegyűlés azonban nem egyezett bele a megmásmított határozatba. Azt mondta:
 — Pécska, neked muszáj vashidat építeni!
 Hiába szónokoltok a gyűlésen a pécskai magyarok:
 — Nem bírjuk a nagy költséget belepesztul a község!
 A tekintetes vármegye nem kegyelmezett. Gyűlés után egy pécskai paraszt bizottsági tag így panaszkodott:
 — A nép nem bírja a sok költséget, kivándorol. Már pedig mindegy annak a kivándorlónak, akár tutsjon jut át a Maroson, amikor elhagyja a faluját, akár pedig vashidon.

Romániában megkínzott aradi leány.

Lenke kálváriája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22

Betegen, kegyetlenül megkínzottva szállítottak tegnap Romániából Aradra egy idevaló leányt. Mintegy félévvel ezelőtt került el innen ahol kicsi korától kezdve egy előkelő orvosnál nevelkedett. Romániában egy magyargyűlő családhoz került, ahol olyan rosszul bántak vele, hogy a félholtra vert leányt a hatóságnak kellett kiszabadítani kezükből.

A botrányos esetről itt következik tudósításunk:

Mint egészen kis gyermek került egy tekintélyes aradi orvos házához *Bálint* Lenke árva leány. Hosszu évekig volt az orvos családjánál, amely jólelkűen gondoskodott róla. Bálint Lenke hálaosan is viselkedett jótevőivel szemben, mindaddig, amíg egy szép legény el nem csavarta a fejét.

Tavaly nyáron történt ugyanígy, hogy az ekkor már 19-20 év körüli leány Kovasszincon, ahol az orvosnak szőlőbirtoka van, megismerkedett egy szép cigánylegénnyel. A legény hamarosan magába bolondította a leányt, akit még arra is fábistaltott, hogy meglopja jótevőjét. Így történt, hogy Bálint Lenke pénzt és ékszereket lopott el az orvostól és a lopott tárgyakat a kolna egyik szobájában a padozat alatt rejtette el. A bűnre azonban hamar rájöttek, mire a leányt büntetésül a háztól eltávolították.

Bálint Lenke után még néhány hónapig Aradon maradt, majd kiment Romániába, ahol távollátokon lakott. Romániában volt csaknem egy fél évig. Több családnál volt, legutoljára pedig magyargyűlő emberek közé került, akik rettenetesen megkínzották. Nehéz munkát végeztettek vele, majd útnak indították.

ték. Többször előfordult, hogy a szerencsétlen leányt gazdája családja összekötözte, megrugdosta, valósággal félholtra verte.

Egy humanus hivatsinok panaszt tett a román hatóságnál, amely hosszas eljárás után kiszabadította a beshláis család kezéből és Aradra szállította. Tegnap érkezett meg ide; volt gazdája, az aradi orvos megvizsgálta és egy kovasszinci jobb családnak ápolásba adta. Az orvos konstataálta, hogy a leánynak belei a folytonos ütlegektől, rugdosásoktól nagyon megsérültek, állandóan vérzenek és állapotát olyan súlyossá tessik, hogy *felgyógyulásához nem sok a remény.*

Botrány a kisjenői állomáson.

Erőszakos utasok. — Boszuból a vonat elé feküdt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22

A ma este negyednyolckor Kisjenőről Aradra érkezett motorvonat utasai rémes történetet meséltek el két különös alakról, akiknek sikerült a motorvonatot indulásában megakadályozni. Az utasok előadása szerint két erőszakos aradi ember botrányt okozott a kisjenői állomáson, s a ribillió nagy pánikot okozott a közönség között.

Megbízható helyről szerzett információ szerint a botrány nem volt olyan nagy, a milyenről az Aradra érkezett utasok regélték. Az eset így történt:

Ma vásár volt Kisjenőn s Aradól sokan átmentek a községbe. Nagyon természetes, hogy az a motoros, amely Kisjenőről este negyednyolckor érkezik Aradra, zsufolásig megtelt a kisjenői állomáson. A motor indulása előtti két gyanus külsejű, útasnak látszó ember futott a vonat felé. Annyi hely volt még, hogy az egyik nagy nehezen elfért a kocskban, de a másik, az ittasabb már nem tudott helyet kapni. Ő azonban mindenáron föl akart menni. Az állomásfőnök nyugodt hangon figyelmeztette, hogy szálljon le a motor lépcsőjéről, mert nemcsak ott, de egyáltalán a vonaton se u ashat olyan részeg ember, aki az utasokat háborgatja. Minthogy ez az ittas ember nem fogadott szót, hanem gőgömbösködni kezdett a főnökkel, az paranasot adott a szolgálknak, hogy távolítsák el a garázda alakot. Ez persze nem ment simán. A részeg teremtés kiáltozott, káromkodott, ami nagy zavart okozott az utasok között. Végül leugrott a motorról. És a már-már induló gép elé vetette magát, folyton ezt kiáltozva:

— Ha a barátommal együtt nem mehetek, akkor inkább gázoljanak agyon.

Elképzelhető az a szikizotáz, amely erre az utasok között kitört. Az állomásfőnök végre úgy segített a bajon, hogy valamiképen helyet szorított a két részeg embernek, de távlatban figyelmeztette az újszentannai csendőrséget, hogy tartózzon assa föl az odaérkező két duhaj alakot.

És Újszentannán meg is történt. Ott a két ember a csendőrök előtt azzal védekezett, hogy a kisjenői állomásfőnök ittas volt és beléjük költ. Jellemző a garázda alakok igazmondására, hogy a főnök *buzgó tagja az aradi anti-alkoholista társaságnak és évek óta nem ivott seccses italt.* Az újszentannai csendőrség megállapította, hogy az egyik aradi illetőségű vásári kiáltó, aki újságíró igazolványt mutatott föl. Kétségtelen, hogy ezt lopta valahonnet, vagy hamilit okirat volt az. Az aradi rendőrséget értesítették a dologról s azt tanácsol-

ták, hogy jó lesz, ha a jó firmákat az aradi állomásnál egy rendőr várja.

Aradon azonban nem álltak a két alak elő és így egyelőre azok kimenekültek a hatóság kezéből.

A WESTINGHOUSE-GYÁR

aradi részvényesei.

Alakuló közgyűlés előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 22.

A mult hónapban az aradi Westinghouse gyár érdekében megtartott értekezleten a gyár létesülése körül buzgólkodó Papp Géza dr. kijelentette, hogy az alapítók október elseje előtt feltétlenül összejönnek s megtartják az alakuló közgyűlést. Ezért szólította fel Arad közönségét a polgármester, hogy tegye lehetővé magánjegyzés útján is a szükséges részvénytőke előteremtését és kérte a közgyűléstől a háromszázezer korona részvény jegyezhetésére a felhatalmazást.

Tegnap értesítette *Variassy* Lajos polgármester *Kunz* József mérnököt arról, hogy nemcsak a hiányzó hatvanezer koronát sikerült a városnak határidőn belül összegyűjtenie, hanem, mint az alábbi felsorolás mutatja, *százezer koronányi részvényjegyzés történt a polgármester ivén.*

Mint értesülünk, szeptember 28 ikára fogja *Kunz* mérnök az alakuló közgyűlést összehívni Arad város székházának közgyűlési termébe. Az összes előkészületek addigra megtörténtek s mint *Kunz* Párisból értesült, *Drake*, a társaság elnökhigazgatója már a legközelebbi napokban Budapesten lesz és vele együtt jön Aradra a közgyűlés megírtására.

A polgármester ivén történt jegyzéseket időnkint ismertették s most, hogy be van fejezve az akvizíció, a teljes névsort az alábbiakban közöljük:

Örveggy <i>Tagányi</i> Istvánné	40 000 kor.
<i>Károlyi</i> Gyula gróf	10 000 "
Arad csanádi egyesült vasutak	6000 "
Arad csanádi gazdasági takarékpénztár	6000 "
Aradi első takarékpénztár	6000 "
<i>Sármesey</i> Endre	4000 "
Aradmegyei takarékpénztár	4000 "
Polgári takarékpénztár	4000 "
<i>Révész</i> Adolf	2000 "
<i>Andrényi</i> Károly	2000 "
<i>Urbán</i> Iván	2000 "
<i>Viktória</i> takarékpénztár	2000 "
Központi takarékpénztár	2000 "
<i>Steiner</i> Ferenc	2000 "
<i>Ipar- és Népbank</i>	2000 "
<i>Barabás</i> Béla dr.	2000 "
<i>Léssay</i> Ottó	1200 "
<i>Lukácsy</i> Lajos dr.	1200 "
<i>Müller</i> Lajos dr.	800 "
<i>Müller</i> Károly	800 "
<i>Kristyóri</i> János	400 "
<i>Steinhart</i> Mór dr.	400 "
<i>Kirle</i> Antal	400 "

Az alakuló közgyűlésre szóló meghívókat néhány napon belül kézhez kapják az alapítók, akiket elismerés illet meg azért, hogy lehetővé tessik az alapítás nehéz munkájának befejeztét.

Uj főherceg a budai várban.

Károly Ferenc József Budapesten.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23

A király ezidei ittlétének — mint budapesti tudósítónk jelenti — meglesz a nyoma. A főváros egy darab udvari étellel gyarapodik, kapunk egy fiatal főherceget, akinek a királyi várban lesz udvartartása és itt marad József főherceg is, aki a maga palotájába vonul vissza.

A fiatal főherceg: *Károly Ferenc József*. Most a veszprémi hadgyakorlatokon tűnt fel az ifju királyi herceg, akinek alakját a trónörökös kíséretében látták legsűrűbben. Dragonyos főhadnagyi ruha feszült rajta és igen gyakran beszélt magyarálat.

Károly Ferenc József még ez év folyamán jön ide lakni a magyar fővárosba. A királyi várból József főherceg átmege a közelben levő főhercegi palotába, hogy helyet adjon fiatal rokonának, akinek már most rendezik be a lakosztályát.

József főherceg még október folyamán kihurcolkodik és november elsején már Károly Ferenc József lesz új lakója a várnak.

Politikai körökben azt suttoják, hogy a szimpatikus, magyar nevelésben részesült királyi herceget Wekerle Sándor miniszterelnök közvetítette ide hozzánk. A főherceghez közelállók csodálják Károly Ferenc József szellemi képességeit és azt az érdeklődést, amelyet a fiatal királyi herceg a közügyek iránt tanusít. Károly Ferenc József egyébként tiszta kiejtéssel és nagy szeretettel beszél magyarul.

Amiről beszélnek.

Házasság hármásban.

A házasságtörések komédiájában — vagy inkább tragédiájában — nem utolsó eset az, ami feltűnt most Aradon mosolyognak a beavatottak Mosolyogni csak ők mosolyognak, az eset egyik szereplője azonban ugyancsak szomorú arcot vág a történetekhez.

Találkával kezdődik a történet: intim, boldog találkával, amelynek egy belvárosi garzon-lakás volt a tanuja. A lakás egy aradi főhadnagyé, aki itt várta szerelmese, édes órákra imádatját: egy szép, fiatal aradmegyei asszonyt. Az asszony egyik közeli községben lakik, ahol férje már kissé öregedni kezdő ur, bérője sok szép holdaknak. Felesége ellenben forróvérű, fiatalos szívű asszonyka, aki néhány hónap óta a hétnek egyik napján mindig ellátogat Aradra a főhadnagy forró levegőjű garzonlakásába. Kora délután jön a motorossal, este pedig ugyancsak azzal hazamegy. Ami közben történik, arról a főhadnagy szobái tudnának sokat beszélni.

Azaz, hogy éppen itt a baj: nem a szobák, hanem a szomszédok kezdtek beszélni a találkáról. A hétnek ugyanazon napján állandóan ismétlődő randevu végre is szemet szurt az egyik költőnkől elnevezett utca lakóinak — itt van a főhadnagy ur lakása — és hamarosan suttozni kezdtek a szép vidéki asszony gyakori látogatásairól.

A suttozásnak súlyos következményei lettek. A szép asszonyka férje a minap levelet kapott Aradról, amelyben egy névtelen jóakarója arra figyelmezteti, hogy jól tenné, ha kissé utána járna, hol szokott a kedves neje Aradra jövevények látogatást tenni.

A levél írója természetesen azt várta, hogy a férj a legközelebbi alkalommal lesbe áll, titkon követni fogja az asszonyt a légyott helyére s a főhadnagy diszkrét, esendes legénylakásán megrázó tragédia fog lejátsszódni. De Anonymus ur nagyon tévedett. A hősök kora lejárt s manap a tragikusán induló történelmek rendszerint megnyugtatóan enyhe a befejezése. A férj is megalkudott a helyzettel, mert látta, hogy a fiatal főhadnaggyal a szerelem terén egyáltalában nem versenyezhet s ha az esetből botrányt csinál, csak ő huzhatja a rövidebbet, mert azonkívül, hogy kaphat egy pár kardvágást, még a furesa kis ügy is nyilvánosságra kerül.

Mit gondolnak kérem, mit tett az öreg? Szomorúan, harag nélkül elmondta a megrémült asszonynak, hogy ő mindezt tud, de nem tesz semmit. Csak arra kéri a forróvérű nőcskét, hogy az aradi viziteket a jövőben nagyobb elővigyázattal csinálja, nehogy ez a modern esaládi intézmény: a *házasság hármásban*, a világ szájára kerüljön.

Es azóta — bár nagyobb óvatossággal, de sokkal nyugodtabban jó be a hét egyik napján az uniformisért rajongó asszonyka abba a kedves garzonlakásba, a férj pedig olyankor otthon izgatottan járkal s amiatt nyugtalanodik, hogy a nőcskét nem látja e meg valaki?

Bogdanovics — patriárka.

A mai választás.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 22.

Ma végre mégis csak sikerült *Bogdanovics* Luciánt szerb patriárkának megválasztani. Hosszas puhítás és kérés után a radikálisok mégis csak engedtek, miután a kormány különféle engedményeket helyezett kilátásba nekik. Így azután a kormány jelöltjét sikerült győzelemre segíteni.

A választásról a következőket táviratozzák:

Karlócáról jelentik: A radikálisok tegnap este konferenciát tartottak, amely éjjel után fél 2 órakor ért véget. *Musicki* Döme dr.-nak, valamint *Tomics* Jasának sikerült *Mihajlovics* csoportjából tiz képviselőt átpártoltatni. A tegnapi próbaszavazásnál fél 2 órakor jelen volt 35 képviselő, kik közül 24 *Bogdanovicsra* szavazott.

Ma délelőtt 10 órakor nyitotta ismét meg az ülést *Gyurgyevics* Miklós. Nyomban megkezdődött a szavazás zárt ajtók mögött. A szavazás eredménye:

<i>Bogdanovics</i> Lucián	39
<i>Nikolics</i> Miron	25

szavazatot kapott. Az elnök nyomban jelentést tett a királyi biztosnak, aki kijelentette, hogy az eredményt jóváhagyás végett a király elé terjeszti. A kongresszus többi üléseinek folytatását a király akaratától teszik függővé. A jelen voltak ezután átvonultak a patriárkai palotába, ahol *Bogdanovics*nak tolmácsolták a választás eredményét. Günther királyi biztos délután 4 órakor Budapestre utazott.

Ujabb távirat jelenti: *Letics* Millán temesvári, *Nikolics* Miron pakráci és *Sevics* Mitrofan újvidéki püspökök *Günther* Antal királyi biztos azon felhívására, hogy ők is szavazzanak a megválasztandó patriárkára, kijelentették, hogy *nem hajlandók Bogdanovicsra szavazni*.

A királyi válasz átvételére az új kongresszust október harmadikára hívták egybe.

Kossuth Ferenc az aradi Kossuth-szoborról.

Látogatás a művészeknél.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 22.

Az aradi Kossuth-szobor munkálatai serényen folynak. Tegnapi fönt járt a fővárosban az a bizottság, amelyet az asztaltársaság küldött ki a szobor megszemlélésére. Ma délelőtt pedig *Kossuth* Ferenc nézte meg a szobrot *Barabás* Béla társaságában.

A látogatásokról ezeket jelentik nekünk:

A bizottság vizsgálata

Az Aradon felállítandó Kossuth-szobor munkálatai teljes befejezés előtt állanak. A szoborbizottság a szobor fő- és mellék alakjainak megbirálására és átvételére szűkebb küldöttséget küldött ki, melynek elnöke *Barabás* Béla országgyűlési képviselő. A bizottság tegnap megvizsgálta a szobrot, amely után értekezletet tartott. Az értekezleten résztvettek a szoborkészítő művészek, *Margó* Ede és *Pongrácz* G. Szigfrid is. Egyhangulag megállapították, hogy a szobor a pályázat feltételeinek teljesen megfelel és művészi kivitele is teljesen kifogástalan. A művészek kijelentették, hogy a szobormű a szerződésben megszabott határidőn belül el fog készülni és a jövő év folyamán már állani fog Aradváros legcsébb pontján, a *József* főherceg után. Nagy örömet keltett a bizottság tagjai között *Barabás* Béla képviselőnek az a kijelentése, hogy *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter még az öntés előtt meg fogja tekinteni a szobrot. Aradváros közönsége még a jövő év folyamán fogja leleplezni a szobrot nagyszabású ünnepek között, amelyen meg fog jelenni *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter is.

Kossuth Ferenc a szoborról

Éjjel jelenti fővárosi tudósítónk: *Barabás* Béla ama kijelentése, hogy az aradi Kossuth-szobrot legközelebb *Kossuth* Ferenc is megnézi, ma valóra vált. Ma délelőtt ugyanis a betegségéből fölépült *Kossuth* Ferenc *Barabás* Béla társaságában a művészeknél megtekintette a szobrot és a legnagyobb elismerés hangján szolt róla. Kijelentette, hogy az ország különböző helyein fölállított szobrok közül alig talált olyant, amely frappansabbul juttatná kifejezésre atyja halhatatlan nagyságát. A miniszter egyben kijelentette, hogy valószínűen részt vesz az aradi Kossuth-szobor leleplezési ünnepségén. *Barabás* sietett kijelenteni, hogy az aradiak nagy szeretettel fogadják *Kossuth*ot és emlékezetes marad itt az ő látogatása.

Kossuth Ferenc látogatásairól a „*Magyar Tudósító*” ezeket jelenti:

Az Aradon felállítandó Kossuth-szobor mintáit ma délelőtt tekintette meg *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter, aki ma kelt fel először betegágyából. Első utja *Martinelli* kőfaragó mesternek Elemer-utca 10. szám alatt levő műtermébe vezetett, ahova *Barabás* Béla kíséretében érkezett meg. A műteremben a minisztert a tulajdonoson kívül *Margó* Ede és *Pongrácz* Szigfrid, a szoborpályázat győztes művészei fogadták.

A miniszter élénk érdeklődéssel és nagy figyelemmel szemlélte meg a szobor főalakját, amely három méter magas. Az alkotás nagyon tetszett a miniszternek, s

Rátóczy ut díszes. A legtöbb palotát, vendéglőket, kávéházakat ünnepl díszbe öltöztették. A rendőrség a bevonulásra széleskörű intézkedéseket tett.

— A nagyváradi püspökség. Nagyváradról jelentik: *Lányi* József felszentelt püspök ma megcáfolta azt a hírt, mintha ő a nagyváradi püspökség érdekében a minisztereknél járt volna. *Lányi* egyuttal megcáfolta azt is, hogy ő az udvarnál kegyvesztett lett.

— Rudolf trónörökös szobra. A király, néhai Rudolf trónörökös szobrának leleplezési ünnepélyén meg fog jelenni. Az ünnepség október 12-én lesz.

— Új törvényszéki bírói állás. A nagyváradi ítélőtábla elnöke, *Szentkereszthy* Zeigmund báró (udvalevőleg július elején az aradi törvényszéken hivatalvizsgálatot tartott) és alkalmammal azt ispezialta, hogy a törvényszék nagy ügyforgalma egy albírói állás létesítését teszi szükségessé. Az elnök a vizsgálat eredményéről jelentést tett az igazságügyminiszternek, aki most rendelkezéssel utasította *Fabian* Lajost, az aradi törvényszék elnökét, hogy két héten belül pályázatot írjon ki egy új törvényszéki albírói állásra.

— Magánvasutak memoranduma. Az „Alzöbrendü vasutakról” szóló törvénytervezetet a „Magyar magánvasutak együttes értekezlete” — mint akkor részletesen megírtunk — augusztus 23., 24. és 25-én és folytatólag szeptember hó 16. és 17-én tárgyalván, elhatározta, hogy észrevételeit és kérelmeit emlékiratban fogja a kereskedelemügyi miniszter elé terjeszteni. A terjedelmes memorandum, amely alatt *Fábry* Sándor dr., az *Acsev.* vezérigazgatója és *Gellényi* Ernő értekezleti jegyző neve szerepel, pontokba foglalva egészíti ki a törvénytervezetet és meggyőző érvekkel fejti ki a hiányok pótlásának fontosságát, szükségességét. Az emlékiratot a napokban juttatják el *Kossuth* Ferenchez.

— Ankét a kamarában. Az aradi *Kereskedelmi és Iparkamarában* a kamarai kerület ipari, kereskedelmi és munkás-testületeinek küldöttjeiből alakult ankét ma folytatta az új ipartörvény tervezetének tárgyalását. A mai tanácskozás reggel 9 órától este hét óráig tartott és a két napos tárgyalás terjedelmes anyagból annyit feldolgozott, hogy holnap a tanácskozás előreláthatólag befejeződik. Ma nagyobb vita a kereskedelmi és ipari testületek felügyelőinek kérdése, a tanuló munkaviszonya, továbbá a munkaügyi választmányok és munkás-kamarákról szóló fejezetek körül volt; a vitákban *Sarlot* Domokos, *Reisinger* Sándor, *Wagner* József (Csaba), *Hönlig* Ottó, *Szentendrey* Béla (Ujszentanna), *Meer* M. r., *Kovács* Vince, *Kaszab* Géza, *Kádas* Lajos dr., a munkások képviselőiben *Farga* Ferenc és *Szilágyi* Kiss István vettek részt.

— Áthelyezett honvédtiszt. *Lokai* Ferencet, az aradi honvédszolgálat hadnagyát áthelyezték a pécsi honvédhadapród iskolához.

— Lánzy Ilka temetése és az Opera. A Budapesten megjelenő *A Nap* ma esti száma megírja, hogy *Lánzy* Ilkának, az elhunyt bíró színesznőnek tegnapi temetésén a rendezés ellenére elmaradt az operai kórus. A család úgyan is, kar részvételéért 200 koronát kértek, amit a család nem volt hajlandó megteríteni. *Mészáros* Imre igazgató ma este nyilatkozott ebben az ügyben. Kijelenti, hogy hozzá érkezett kérvény, amelyben a család a kétszáz korona elengedését kérte, de ő ezt a

kérvényt áttette az operai kar vezetőjéhez. Hogy aztán mi történt, azt nem tudja s erről nem felelhet.

— Kragulyevics és barátai. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Kragulyevics védő ügyvédei előtt kijelentette, hogy beadványt készít, amely az egész világban nagy mozgolódást fog kelteni. Le fogja leplezni a budapesti és a külföldi nagy pederasztákat, akik között van egy magyar mánás-képviselő és egy budapesti nagykereskedő. Kragulyevics védői elkeseredetten panaszolták, hogy megtiltották nekik a felükkal való beszélgetést. Az ügyvédekhez különben sok külföldi érdeklődő levél érkezik. Így érdeklődtek az ügy stádiuma iránt *Schmell* Gusztáv porosz gárdakapitány, aki Vilmos császár közvetlen környezetében van, továbbá *E.* herceg, egy Bécsben élő magyar mánás.

— Aradi kivándorlók Amerikában. A fiamel kivándorlási állomás felügyelője ma arról értesítette a polgármesteri hivatalt, hogy a legtöbb indult *Pannonia* gőzessel öt aradi illetőségű ember utazott Amerikába. A múlt esztendő megfelelő szakában 57 aradi kivándorlót vitt a hajó túl az Óceánra.

— A párisi nagy tűzkatasztrófa. A lapok megírták, hogy a párisi telefonközpontban nagy tűzvész tört ki, mely az egész épületet a berendezéssel együtt elhamvasztotta. A tűzvészre vonatkozólag most Párisból ezeket jelenti egy távirat: A telefonközpont égése által számos táviróvezeték, amely az épületen volt megerősítve, elszakadt. Az usztriával összekötött vezetékek megrongálódtak, miért is késések fognak valószínűleg beállni.

— Kegydíj egy aradmegyei szolgabírónak. *Sánka* Vilmos nyugalmazott szolgabíró betegségére és munkaképtelenségére való hivatkozással Arad vármegye törvényhatóságától kegydíjat kért. A mai közgyűlés az állandó választmány javaslatára kétszáz korona kegydíjat szavazott meg.

— A világi kisisten. E cím alatt lapunk vasárnapi számában írunk arról a főjelentésről, amelyet az aradi kir. ügyészségben tettek *Huj* Demeter községi bíró ellen szarolás miatt. E főjelentésre most a megvádolt bíró a következő sorok közzlésére kért föl bennünket:

Becses lapjoknak vasárnapi számában „A világi kisisten” cím alatt *Heimann* János világi hentes által ellenem indított bajszára nézve kijelentem, hogy az egész terjedelmében koholt valótlanosságoknak sorozata. Miért is felkérem a t. olvasó közönséget, miszerint az aradi kir. törvényszék és felettes hatóságom által hozandó ítéletek kihirdetéseig igazolásomra idő haladékat engedélyezzen, a mikor is közelesemnek fogom tartani mindkét ítéletet ezen lapban közzétenni. Világos, 1908 szeptember hó 21. Tisztelettel *Huj* Demeter községi bíró, világi lakos.

— Eulenburg herceg — szabad. Berlinből táviratozzák: Az ügyészség tegnap azt indítványozta a büntetőbírósnak, hogy *Eulenburg* herceget a rabkórházba szállítsák. Ezzel szemben a herceg védője, arra való hivatkozással, hogy a herceg betegsége ugyanis kizárja a szökést, a szabaddárahelyezést kéri. A kérelmek fellett a bíróság ma délután döntött s elfogadva a védő amaz érveit, hogy a herceg betegsége beláthatatlan időig eltarthat, elrendelte szabaddárahelyezését, de a hatóság azért állandóan figyeli. A herceget ma palotájába szállították.

— A pestises hajó. Triestből jelentik: Az *Erahérog Franz Ferdinánd* gőzös fertőzőlegénységűen a hajó raktárhelyiségében 150 döglött

patkányt találtak. Az egészségügyi közegok konstataáltak, hogy a patkányok megfulladás következtében pusztultak el. A patkányok hullait bakteriológiai vizsgálatnak fogják alávetni annak a megállapítása végett, hogy megvoltak-e fertőzve pestisbacillusokkal. A másik pestisbeteg matróz állapota tegnap este rosszabbra fordult.

— Kovaszinc község megrendszabályozása. Az aradhegyaljai helyi érdekű motoros vasút építésére Kovaszinc község képviselőtestülete 32,000 korona értékű törzsrészvény jegyzését határozta el, mikor azonban e hozzájárulás összegének kifizetése esedékessé vált, a község ezt megtagadta. A törvényhatósági közgyűlés mai ülésén utasította a községet a részvényjegyzés összegének kifizetésére azzal a megjegyzéssel, hogy ha a képviselőtestület újból a község érdeke ellen foglal állást, felterjesztést fognak tenni a belügyminiszterhez a képviselőtestület feloszlátása iránt. A községi képviselőtestület ugyanis egymásután olyan határozatokat hoz, amelyek kihívják a megye intézőinek megbotráncolását. Ennek az az oka, hogy a bizottsági tagok a község vezetőségének minden életrevaló indítványát elvetik, csak azért, hogy a jegyzőt s az előjáróság tagjait bosszantsák vele.

— A magyarpécskai vashíd. Magyarpécskai község képviselőtestülete elhatározta, hogy a Maroson vashídat építtet. Később e határozatot a képviselőtestület megváltoztatta s a vashíd építését elajtette. Arad vármegye törvényhatósági bizottsága a mai közgyűlésen az állandó választmány javaslatára a község ez utóbbi határozatát megsemmisítette s utasította a képviselőtestületet a hidéplítés előmunkálatainak folytatásába tételére.

— Két gyermek tűzhalála. Orsováról írják: E hó 16-án *Urdureán* Krisztáné globureul lakos elment a kétszáz lépésnyire fekvő vízi malomba kukoricát őrlni és ezalatt három esztendő fiát otthon hagyta. A gyerek, úgy lehet, a tűz közepébe ment és ruhája meggyuladt, mert mire anyja visszatért, a kis fiu súlyos égési sérülést szenvedett. Estére a gyermek meghalt. A karánsebesi ügyészség elrendelte a boncolást és vizsgálatot, melyet *Bátsmegyei* Imre dr. vezető járásbíró, *Nagy* Sándor dr. és *Nemován* Virgil orvosok és *Valeán* Ignác jegyzőkönyvvezető ejtették meg. Ugyanezen napon *Csizmás* Atanász né grádénai lakos tüzet rakott, még pedig, miként az a vidéken szokás, a konyhában, a földön. Három éves kis leánya, míg ő a kuthoz ment, odamászott a tűzhöz, melyől ruhája meggyult. A gyermek a szenvedett sebek következtében meghalt. Mindkét esetben szigorú vizsgálat indult meg.

— Az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara szeptember hó 24-én, (csütörtök) délután fel 5 órakor, székházának nagytermében közgyűlést tart.

— Bestiális anya. Kézdivásárhegyről írják: *Gölcerczen* községben *László* Róza 19 éves hajadon, gyermeknek adott életet és azt a serifeseknek dobta. A leányt a csendőrség letartóztatta. A bűnös leány beismerő vallomást tett.

— Szabó-féle pármal ibolya-szappan a szapanok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy habzása, főnem ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti: Szabó Béla piperezappanyáros Miskolcon. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerésznél s jobb divatárú kereskedésben. Főraktár Aradon *Vojtek* és *Wales* drogériájában. 3121.

— Molypuszító és rovarpor legjobb minőségben *Vojtek* és *Weiss*nál Aradon. 191

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Az Aradhegyaljai Szőlősgazdák Egyesülete Pankotán, a „Fehér Kereszt” vendéglőben 1908. évi szeptember hó 27-én délelőtt fél 10 órakor III. rendes évi közgyűlést tartja.

Tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyv hitelesítésére két tagnak a kiküldetése. 3. Az igazgató-választmány jelentése az egyesület 1907—1908. évi működéséről. 4. A számvizsgáló bizottság jelentése az egyesület pénzügyi számadatairól. 5. 1908—1909. évi költségelölirányzat jóváhagyása. 6. Két megüresedett igazgató-választmányi tagsági helynek az 1909. év végéig való betöltése. 7. Az elnökség javaslata a borfogyasztási adó leszállítása érdekében. 8. Esetleges indítványok. 9. Elnöki zárzó. A közgyűlés után közös ebéd a gyűlés színhelyén. — Az ebéden való részvételt előzetes tájékoztás végett kérjük a meghívóhoz csatolt levelező lapon az egyesület elnökségéhez előre bejelenteni.

— Országos baromfivásár Aradon. Az Arad-megyei Gazdasági Egyesület által évente rendezni szokott országos tenyészbarmfi vásár ez évben is Aradon, még pedig november hó 9-én és 10-én lesz megartva, amelyen a tenyésztők között pénzdíjak is lesznek kiosztva, s az állam részére szükséges fajbaromfiak legnagyobb része szintén ezen a vásáron lesz beszeresve, amely körülmény folytán a baromfiak megfelelő jó értékesítése már előre is biztosítottnak tekinthető.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Uj-Arad, szeptember 22.

Az időjárás ismét valamivel enyhébb lett, idősebb lenne, ha esőre fordulna.

A tengeri időréssel sok helyen annyira sötét, hogy nedves, sőt árú akad bőven, amely körülmény az üzletet megnehezíti.

A gabonaüzlet irányzata az októberre köztölt határidő-üzletek lebonyolításának hatása alatt áll és szilárd.

A mai piacon eikelt:

2500 mm. buza 11.—11.20
— mm. rozs 8.30—
— mm. árpa 7.30—
— mm. zab 7.10—

Uj morzsolt tengeri 6.— helyi fogyasztás.

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti ár- és értékesítés.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 22.

Amerika 1/2-el olcsóbb, 10 ezer mm. változatlan.

As árak 50 kilonként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza áprilisra . . .	11.65—11.66	11.67—11.68
Buza októberre . . .	11.35—11.36	11.38—11.39
Zab októberre . . .	8.06—8.07	8.03—8.04
Ros októberre . . .	9.34—9.35	9.38—9.39
Tengeri májusra . . .	7.28—7.29	7.30—7.31
Ros áprilisra . . .	9.69—9.70	9.73—9.74

Zárul 5 órakor:

Utóközödéssel üzemeltetve.

Budapest-köbányai sortéskereskedelem.

— Szeptember 22. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon feletti súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű nehéz páronként 320 kilogrammon feletti súlyban 125—127 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 127—127 fillérig; könnyű páronként 280 kilogrammig terjedő súlyban 131—133 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 360 kilogrammon feletti súlyban — fillérig; közép páronként 240—360 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertéslelészám: Szeptember hó 18. napján volt készlet 37.104 darab, szeptember 19. napján főlajtatott 582 darab, szeptember 19. napján elszállított 348 darab, szeptember 21. napjára maradt készletben 37.338 darab. A hízó sertés üzlet irányzata: ayugodó.

IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 22. —

Fehér Kereszt szálloda. Pásk Jakab utazó Bécs. — Greif Sándor kereskedő Bécs. — Ludvig Kálmán kereskedő Bécs. — Gut József utazó Bécs. — Paper Béla igazgató Budapest. — Grünfeld Mór utazó Budapest. — Pajor Mátyás igazgató Budapest. — Breinenatich Adám utazó Budapest. — Sebők Miksa utazó Temesvár. — Wischen László dr. törzsorvos Budapest. — Kovács Jenő aljegyző Petris. — Kiss Lajos alezredes Versec. — Honpeth Ignác szabó Gyergyóditró. — Virág Sándor körjegyző Petris. — Vas Lipót hivatalnok Szabadka. — Bolyos József főszolgabíró Borosseb. — Keizelbach Károly kereskedő Budapest. — Beiner Albert utazó Bécs. — Valér Gy. kereskedő Bék. — Czigler Jenő utazó Budapest. — Steinits Emil kereskedő Szabadka. — Berkovits István birtokos Borosjenő. — Szász Sándor utazó Budapest. — Ardon Gyula kereskedő Budapest. — Vertheimer Aron tisztviselő Huszt. — Schön Illés utazó Budapest. — Kiss Jakab kereskedő Budapest. — Heisler Vilmos igazgató Szabadka.

Központi szálloda. Szemes Mór hivatalnok Budapest. — Valdmann Gábor utazó Budapest. — Kerner Mór utazó Debrecen. — Virostik Győző dr. főorvos Budapest. — Jonásin Péter uradalmi titkár Buda. — Horváth Mihály jegyző Békéscsaba. — Marton József lakatosmester Békéscsaba. — Kont Dező utazó Budapest. — Pick Rezső Budapest. — Horváth Jenő jegyző Budapest. — Böhm Mihály gyáros Nagykikinda. — Kun Mihály Orosháza. — Havas Elemér tanár Perjámos. — Freund Sándor utazó Budapest. — Sneider Sándor utazó Bécs.

Vass szálloda Kohn Izidor utazó Beregszász. — Hammer Armin birtokos Hajduböszörmény. — Nográdi Gigi színész Budapest. — Kurszky Iván főjegyző Buttyin. — Stern Miksa utazó Budapest. — Gyertyánffy H. bírókös Soborsin. — Neu Manó utazó Budapest. — Fritsch Lajos járásbíró Nagyhalmagy. — Fehér Imre utazó Budapest. — Herczeg Arnold Budapest.

Pannonia szálloda. Muntyán Lőrinc hivatalnok Nagyszében. — Bagaméri Lajos utazó Budapest. — Krausz Aladár utazó Budapest. — Zelbi Jakabné Bék. — Szirmai Zsigmond utazó Budapest. — Riedl Antal malomtulajdonos Simonyfalva.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Bécs Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Uj műsor.

Uj műsor.

Műsor 1908. szeptember hó 23-án szerdán:

1. Kukták parhaja. Kacagató. 2. A kis költőtanács. Megható. 3. Szenvedélyes vívó. Bohózat. 4. A szép tejárné. Életkép. — 5. Nyiló rózsák. Látványosság, színes. — 6. A két szövetséges. Szenzációs. — 7. A szép pékasszony. Bohózat. — 8. A császár. Történelmi dráma. Szenzációs.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Csakrészde.

As előadásokra bármikor be lehet menni.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

NYILTTER.

Köszönetnyilvánítás.

Minden rokonoknak, jóbarátoknak és ismerősöknek, kik fiataliságában letört felejtethetetlen, egyetlen gyermekünk vég tisztességén nagybecsült személyes megjelenéssel igyekeztek a helyrehozhatatlan bánatukat enyhíteni, szenvedő szívünk teljes érzésével ezúton mondunk hálás köszönetet.

Piski, 1908. évi szeptember 22-én.

3133

Neumann Sámuel és neje.

Az „ALTVATER“ Iikörgyár GESSLER SIEGFRIED

— cs. és kir. udvari szállító —

József főherceg ő fenségének kamarai szállítója

— BUDAPESTEN, —

Ajánlja

5923

„ALTVATER“ LIKÖRJÉT

és minden egyéb finom likörkészítményeit, valamint a legutóbbi termésből üzlet üstben befőtt

MÁLNASZÖRPÖT.

Steckenpferd-

Bay-Rum

a legkiválóbb hajviz

Bergmann és Tára Dresden és Teschen a/E., amely kitűnő szer fejkorpa ellen, valamint a hajidő előtti őszülése és hajhullás ellen. E szer elősegíti a hajnövekedést és igen erős szer a reumatikus fájdalmak ellen. 2 és 4 kor. üvegekben kapható a gyógytárakban, drogueriákban, illatszerekkereskedésekben és borbélyüzletekben. 2273



Pénzének ellensége,

ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

Legújabb angol öltöny szövetek, ugyszintén felöltő szövetek megérkeztek, amelyek legolcsóbban beszerezhetők a kizárólagos posztógyáriraktárban Leichner és Fleischer Arad, Szabadság-tér 17. sz.

CSALÓ-

dik az, aki azt hiszi, hogy a csunya és rossz karban levő fogakat nem lehet hófehérre tisztítani, mert egy kísérlet mindenkit meggyőzhet arról, hogy a törvényileg védett és szabadalmazott

Nádler-féle „Hófehér“

fogtisztító-szer még a legelhanyagoltabb fogat és annak feketeségét vagy sárgaságát a leg-rövidebb időn belül is hófehérre tisztítja.

Az egészségre nem ártalmas,

mert a „Hófehér“ fogtisztítószer tisztán növény nedvekből vegyi uton van összeállítva. Egy üvegecske ára, mely 1—2 évre elegendő csak

1 korona 50 fillér.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl a feltaláló és készítő:

Nádler Lajos

2544

Arad, Andrassy-tér 20.

Főraktár: Vojtek és Weisz drogueria.

DEPILLOR HAJVESZTO.

E csodahatásu szerrel minden oly helyről, a hol a hajnövés alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ára utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utánzatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin“ szó látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a butorokat nem támadja meg.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Ideális, legjobb, legtartósabb amerikai

Gummi-óvszer

= NEVER. =

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában

241

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Telefon szám 151.

Nagy könyvkötészet.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

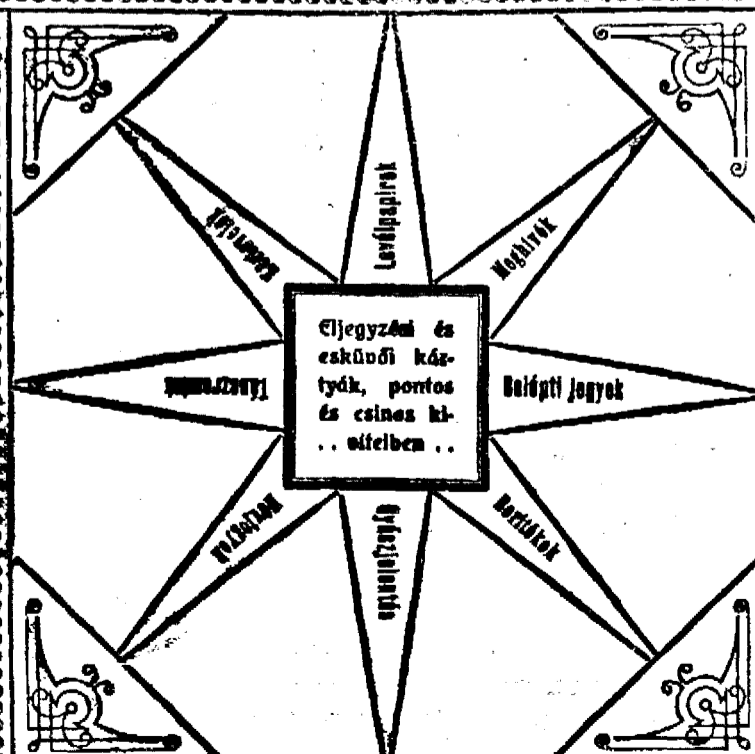
ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Betű-
tömörítéde.

Résztve
minden berendezett és a mai kor igényeinek teljesen megfelelően felszerelt

NYOMDÁJÁT,

hol mindennemű nyomtatási munkák gyorsan, pontosan és a legmodernebb kivitelben jelentős árban készíttetnek el.



Aradi Közlöny

a legnagyobb és legelterjedtebb vidéki politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:

1 évre . . . 24 korona.
1 hónap . . . 2 korona.

Valóban:

1 évre . . . 28 korona.
1 hónap . . . 2 kor. 40 f.

Postaköltségi térlet 100.

Kiadókivétel . . . 100.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AKINEK

ismeretség híján

szakácsára,
sevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
lapánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre.

kulcsárra,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

bérbeadni kíván

hálószobát,
kamarát,
szobát stb.

kocsit,
lovat,
halászatot,
telket,

AKI

eladni kíván

butort,
rongort,
borot,
gyümölcsöt,
szobát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

szakácsot vételezni vagy bérbevételezni
kér.

AKI

valamely állást betölteni kíván; legelő-
sabban ér csélt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY”
kísérletét
rovatát használja.

Sz. K.

Levél megjött, válasz kissé késni
fog, utazás nincs kizárva.

Egy sarkon lévő

jóforgalmu szatocsüzet más vál-
lalat miatt eladó. Bővebbet a ki-
adóban. 3076

Helyben, Bercsényi-utca 32. sz.

ház, melyben jóforgalmu korcsma
és egyébre használható nyílt he-
lyiség van, betegség miatt eladó
vagy bérbeadó. — Kevés pénz kell
hozzá. — Bővebbet a tulajdonos
ad. 3129

Eladó házak.

Wesselényi-utca 34. sz., egyik 2500
irt., a másik 4500 irt., és új téglá
egy forint száza. 3131

Két szobából álló

butorozott Garçon, lehetőleg föld-
szintű lakás kiszolgálással, nyugál-
mazott ezredes részére kerestetik.
Czím a kiadóhivatalban. 3132

Pörkölt szalonna,

légszárított, kapható Rauchbauer
Nándornál Ujszentannán 130 ko-
ronáért métermázsánként. 3111

Őszi blouse album,

a legújabb eredeti szabásmun-
kákkal, dus tartalommal 1-50 fil-
lérérthapható Ingusz I. és II. könyv-
kereskedésében Arad, Weitzer Já-
nos-utca. 201

Makzörök

és izr. imakönyvek nagy választéka.
Irodai kellékek dus készlete. A
végrehajtási novella bejelentési
nyomatványai kaphatók: Kerpel
Izso könyvkereskedésében Aradon.
Ugyanott egy nagy Meidingi kály-
ha eladó. 292

Olcsón eladó

egy Ganz-féle henger-szék és egy
16 lóerős Locomobil. Láthatók:
Temesvár, Gyárváros, Nyul-utca
13. Gall István. 3068

Szerény igényű

tisztességes, szorgalmas, intelli-
gens árva urleány ajánlkozik idő-
sebb vagy középkorú magányos
izr. urhoz házvezetőnőnek. Gyer-
mekeket is gondoz, a falusi és
pusztai háztartás minden ágában
tökéletesen jártas. Tudakozódni:
Perczel Zsófia, Csanádapátfalva.
3080

Sok pénzt

kereshetnek ügyes üz-
letszerzők. Bővebbet a
kiadóban.

Csemegeszőlő

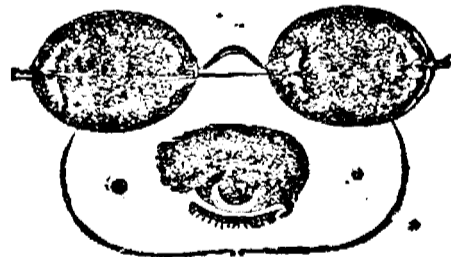
kisebb-nagyobb mennyiségben kap-
ható Hámory gazdaságnál, Deák
Ferenc-utca 8. 2985

Elsőrendű látványos üzlet.

DICK SAMU

órák és látványos

Arad Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán



Elad és javít mindennemű órákat két
évi jótállás mellett a legolcsóbb áron.
Raktáron tart mindennemű színházi látcsö-
veket a legkülömbözőbb kiállításban, leg-
finomabb lorgnettek, orrcsüptetők és szem-
üvegek, arany, ezüst, nickel és tekenő-
béka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérők-
ben, bor, must és szesz részére, to-
vábbá mindenféle hőmérők, minden-
nemű kivitelben. 2413

Szemüvegek és orrcsüptetők or-
vosi rendelet szerint azonnal ké-
szítetnek.

A legkiválóbb

FÜSZER

sülthöz, pástétomhoz, leves-
hez, stb. hez csak a

CUF-FÜSZERE.

Az ujkor legnagyobb vívmánya.
— Sokszorosan kitüntetve. —

Szakácskönyvek és próbák

ingyen

kaphatók

Éles Árminnál

ARADON. 2898



Bregger J. Arad,

elsőrendű kivitelű tuzlet halak, baromfi,
zöldség újdonságok, gyümölcs, dinnye és
finom szőlőkben az „Orsoval halhoz”

Szabadság tér 4. sz.

Városi és megyei telefon 615. — Szombaton zárva.

Értesitem a n. é. közönséget, hogy f.
hó 30-tól kezdve minden csütörtökön élő
dunai és balatoni vízben uszó hal kapható.
Megrendelések 24 óra alatt eszközöltetnek.
Uradalmi nemes faj dinnyék. Asztali
gyümölcs, valamint mindenféle fűszerárú
kapható.

Veszek uradalmi dinnyét, gyümölcsöt
és szőlőt akármilyen mennyiségben. Fi-
nom szőlőt a kertben csomagolom és
onnan szállítom. 2574



Vigyázz! Vigyázz!
Sok értéketlen után-
szatot kínálnak.

Globin
cipőtisztítószer
legszebb

Schulz és társai
Eger és Lipcse

fényfodja
a bőrt puhán és
egészen tartja.

Kerjen határozottan Globin-t.
Fritsch Schmitz Jun. A. G. Gyárából. 3775-1.

27457—1908.

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy a gaz-
dasági széknek véleménye alapján
a kukoriczatorész határidejét folyó
évi szeptember hó 21-re állapított
tuk meg.

Arad, szeptember hó 19-én.

A városi tanács.

Széles, hosszú,
görcsmentes

péklapátok

nagy mennyiségben beszerezhetők:

Aufrecht Miksa

fenyő-, kemény-, szerszám- és
tűzifakereskedőnél

Aradon, Kossuth-utca sarkán.

(Ötmetető előtt.) 3049

Vidéki megrendelése-
ket pontosan eszközölk

Ad. 3968—1908. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönségé-
nél megüresedett, évi 1500 korona
törzsfizetéssel, természetbeni lakás-
sal, 12 köbméter tűzifa és évi 39
korona csizma pénzilletménnyel
javadalmazott nyugdíjogosultság
nélküli tuzoltó gépész állásra pá-
lyázatot hirdetek és felhivom azo-
kat, kik a megfelelő képesítéssel
birnak (el-ctrótechnikai képzett-
séggel) és ezen állást elnyerni
óhajtják, hogy k pesítésüket és
egészségi állapotukat okmányaik-
kal szabályszerűen felszerelt kér-
vényeiket hozzám 1908. évi szept-
ember hó 28 ig bezárólag nyújt-
sák be. Az állás f. évi október hó
1-én foglalandó el, a természetben
lakást pedig a kinevezendő f. év
november hó 1-én veszi át.

Arad, 1908. évi szeptember 18

Varjassy,
polgármester.

Nyomdánkban

egy ügyes

kifutó fil

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalba



Feltűnő újdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányz
egyszer veszi és többé mászt nem szívha

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyáranak festékével.